ORIMATTILAN KAUPUNGIN TURVALLISUUSSUUNNITELMA

Kaupunginhallitus 10.2.2014
Kaupunginvaltuusto 10.3.2014

SISÄLLYS: **Sivu**

1. Johdanto **4**

1.1 Turvallisuussuunnitelman taustaa **5**
1.2 Mitä turvallisuus on ? **5**
1.3 Megatrendit **6**
1.4 Orimattilan kaupunki **7**
1.5 Orimattilan strategia **10**
1.6 Turvallisuustyö Orimattilassa **11**
1.7 Turvallisuustilanne Orimattilassa **12**
2. Orimattilan turvallisuussuunnitelman laadinta **16**
3. Rajaus ja tavoitteet **16**
4. Painopistealueet **16**
5. Menetelmät **17**
6. Toimialaryhmät **17**
6.1 Päivähoito ja varhaiskasvatus **17**
6.2 Opetustoimi, liikunta-, nuoriso-, kirjasto ja kulttuuripalvelut **18**
6.3 Asuminen **21**
6.4 Tekninen toimi **22**
6.5 Terveydenhuolto **23**
6.6 Perusturva **26**
6.7 Seurakunta **29**
6.8 Pelastustoimi **31**
6.9 Poliisi **31**
6.10 Turvallisuussuunnitelma kaupan alalta **33**
6.11 Järjestöt **34**
6.12 Kylät **34**
7. Seuranta ja päivittäminen **34**
8. Tiedottaminen **35**

1. JOHDANTO

Valtioneuvosto teki 23.9.2004 päätöksen sisäisen turvallisuuden ohjelmasta. Arjen turvaa – sisäisen turvallisuuden ohjelma on ensimmäinen laaja, poikkihallinnollinen sisäisen turvallisuuden kehittämisohjelma, jolla on ylimmän poliittisen johdon tuki. Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa 15.4.2007 päätettiin jatkaa sisäisen turvallisuuden ohjelmatyötä ja laajentaa ohjelman painopisteitä.

Valtioneuvosto hyväksyi 8.5.2008 periaatepäätöksen sisäisen turvallisuuden ohjelmaksi. Ohjelmassa määritetään sisäisen turvallisuuden keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet poikkihallinnollisesti. Ohjelman tavoitteena on, että Suomi on Euroopan turvallisin maa vuonna 2015.

Sisäisellä turvallisuudella tarkoitetaan yhteiskunnan tilaa, jossa jokainen voi nauttia oikeusjärjestelmän takaamista oikeuksista ja vapauksista sekä turvallisesta yhteiskunnasta ilman rikollisuudesta, häiriöistä, onnettomuuksista ja suomalaisen yhteiskunnan taikka kansainvälistyvän maailman ilmiöistä tai muutoksista johtuvaa pelkoa tai turvattomuutta.

Hyvä sisäinen turvallisuus syntyy monen eri tekijän yhteisvaikutuksesta. Turvallisuutta edistävät turvallinen koti-, asuin- ja työympäristö, toimivat peruspalvelut, hyvin suunniteltu liikenneympäristö, avun saanti silloin, kun sitä tarvitaan ja varmuus siitä, että rikoksiin syyllistyneet joutuvat edesvastuuseen teoistaan. Osa sisäistä turvallisuutta on myös varautuminen suuronnettomuuksiin ja normaaliolojen häiriötilanteisiin.

Sisäisen turvallisuuden ohjelma

Hallitusohjelman tavoitteena on, että Suomi on Euroopan turvallisin maa, jossa ihmiset ja eri väestöryhmät kokevat yhteiskunnan yhdenvertaisena ja oikeudenmukaisena. Valtioneuvosto asetti 3.11.2011 hankkeen valmistelemaan ehdotuksen kolmanneksi sisäisen turvallisuuden ohjelmaksi, jonka toimenpiteiden perusteella tavoite saavutetaan.

Kolmas sisäisen turvallisuuden ohjelma hyväksyttiin valtioneuvostossa 14.6.2012.

Sisäisen turvallisuuden ohjelman sisältö muodostuu arjen turvallisuuden ongelmien ennaltaehkäisystä ja ratkaisuista. Keskeisimmät kotimaiset haasteet ovat syrjäytyminen ja yhteiskunnan jakautuminen. Ohjelma laadittiin laajan turvallisuuskäsityksen pohjalta ja se on poikkihallinnollinen.

Ohjelma muodostuu seuraavista kokonaisuuksista:

- arjen ja asumisen turvallisuuden parantaminen
- nuorten turvallisuuden parantaminen
- alkoholi- ja muiden päihdesidonnaisten turvallisuusuhkien torjuminen
- väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisy
- rikoksen uhrien tukipalveluiden kehittäminen
- ikääntyneiden turvallisuus
- yritystoiminnan turvallisuuden parantaminen

Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa on 64 eri toimenpidettä turvallisuuden parantamiseksi. Ohjelmassa on määritelty kaikille toimenpiteille vastuutahot ja aikataulut toimenpiteiden toteuttamiseksi. Ohjelman valmisteluun osallistui noin 100 asiantuntijaa, jotka edustivat yli 40 eri organisaatiota mukaan lukien viranomaiset, järjestöt ja elinkeinoelämä.

www.intermin.fi/sisäinenturvallisuus

1.1 TURVALLISUUSSUUNNITTELUN TAUSTAA

Seudullisen ja paikallisen turvallisuustyön tavoitteena on vähentää rikosten, häiriöiden ja onnettomuuksien määrää ja niistä aiheutuvia vahinkoja sekä ylläpitää turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta. Yhtenä tärkeänä keinona tavoitteen saavuttamiseksi on turvallisuussuunnittelu, jota toteutetaan eri viranomaisten ja toimijoiden välisenä laajana yhteistyönä.

Edellä esitetyn johdosta Orimattilan kaupunki laati vuoden 2007 aikana oman turvallisuussuunnitelma ja se hyväksyttiin valtuustossa 15.1.2008. Vastaavasti Päijät-Hämeen maakuntahallitus hyväksyi muiden kuntien yhteistyönä laaditun Päijät-Hämeen turvallisuussuunnitelman 10.5.2010.

1.2 MITÄ TURVALLISUUS ON ?

(Lähde: Markku Haiko: Kuntaliiton linjaus liiton ja kuntien turvallisuustyölle)

Kunnan turvallisuudella tarkoitetaan turvallisuusasioiden kokonaishallintaa kunnassa. Turvallisuustyö on osa kunnan normaalia toimintaa. Se tukee kunnan omia tulostavoitteita sekä kunnan elinkeinotoiminnan ja elinympäristön kehittämistä.

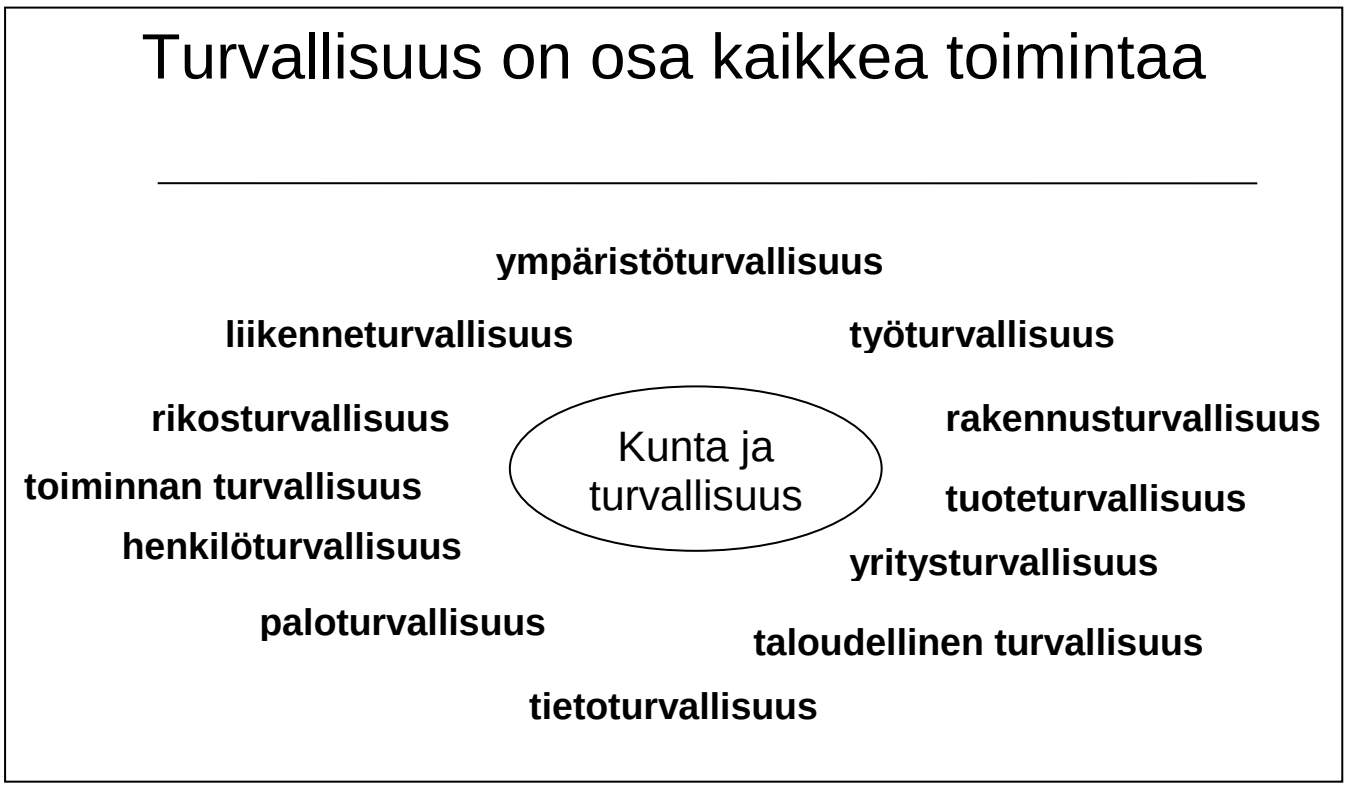
Kunnan turvallisuustyöllä pyritään suojaamaan kunnan asukkaita, kunnan henkilökuntaa, yrityksiä ja laitoksia, niiden omaisuutta, tietoja sekä ympäristöä onnettomuuksilta, vahingoilta ja rikolliselta toiminnalta. Turvallisuustyöllä pyritään myös takaamaan sekä kunnan oma että kunnan alueella toimivien yritysten ja yhteisöjen toiminta ja sen häiriöttömyys. Näin saadaan aikaan myös taloudellisia säästöjä, joita rikollinen toiminta tai onnettomuudet aiheuttavat. Tällä tavoin parannetaan myös alueen kilpailukykyä.

Turvallisuustyön tarkoituksena on turvallisen elinympäristön luominen ja ylläpito.
Tämä tarkoittaa sellaisen olotilan saavuttamista, jossa kunnan asukkaiden ja kunnan alueella toimivien yritysten ja yhteisöjen sekä kunnan oman toiminnan turvallisuusriskit ovat pienimmillään ja ilkivallan ja rikollisuuden, vahinkojen sekä onnettomuuksien ennaltaehkäisy on tehokasta.

Perusteet turvallisen elinympäristön syntymiselle luodaan jo siinä vaiheessa, kun päätetään kunnan asuntopoliittisista tavoitteista ja jonkun alueen kaavoittamisesta rakennustarkoituksiin. Asuntopolitiikka ja maankäytönsuunnittelu ovat kunnan tärkeimpiä välineistä luotaessa perustaa toiminnallisesti ja sosiaalisesti turvalliselle elinympäristölle.

Käytännön turvallisuustyö on etupainotteista, ennaltaehkäisevää toimintaa onnettomuus- ja vaaratilanteiden, vahinkojen ja rikollisen toiminnan torjumiseksi sekä toimintavalmiuksien luomiseksi näiden tilanteiden varalta.

Käytännön turvallisuustyö on osa kunnan kaikkien toimialojen työtä. Jokaisella toimialalla on sen luonteesta johtuvia erityispiirteitä, jotka vaikuttavat siihen, miten käytännössä turvallisuustyötä tehdään. Turvallisuustyö on myös yhteistyötä kunnan ja kunnan ulkopuolisten organisaatioiden kuten esimerkiksi seurakunnan poliisin, tieviran omaisten, alueellisen pelastustoimen, yksityisten yritysten ja lukuisten järjestöjen kanssa.

1.3 MEGATRENDIT

Megatrendeillä tarkoitetaan yhteiskunnallisten muutosten suuntaa. Näistä mainittakoon:

- ikääntyminen
- sosiaali- ja terveyspalvelujen tarpeen kasvu
- yksilöiden arvopohja muuttuu tai puuttuu kokonaan
- syrjäytyneisyys lisääntyy
- kansainvälisyys lisääntyy
- maahanmuuttajien määrä kasvaa
- monikulttuurisuus lisääntyy
- suomalaiset yritykset siirtävät toimintojaan ulkomaille
- ulkomaalaiset omistavat suomalaisia yrityksiä
- lyhytaikaiset työsuhteet lisääntyvät
- pendelöinti lisääntyy
- liikennemäärä kasvaa
- yhteisöllisyyden heikentyminen
- kansainvälinen rikollisuuden uhka
- EU-kriisit
- ilmaston voimakkaat muutokset
- viestinnän nopeus ja oikeellisuus
- vakava piittaamattomuus liikenteessä

1.4 ORIMATTILAN KAUPUNKI

Orimattilan kaupunki kuuluu Etelä-Suomen lääniin ja Päijät-Hämeen maakuntaan ja Lahden seutukuntaan.

Orimattilan ja Artjärven kuntaliitos toteutui 1.1.2011, sen myötä Orimattilan kaupungista tuli kolmen maakunnan: Päijät-Hämeen, Uudenmaan ja Kymenlaakson rajanaapurikaupunki. Päijät-Hämeen eteläisimpänä kaupunkina Orimattila kytkeytyy myös pääkaupunkiseudun metropolialueeseen. Orimattilassa on vahva ja kehittyvä keskusta, jossa on 9500 asukasta. Pienempiä vajaan tuhannen asukkaan taajamia ovat Artjärven keskusta, Kuivanto ja Pennala. Lisäksi Orimattilassa on lukuisia muita elinvoimaisia kyliä. Kylien etäisyydet keskustasta ovat kymmenestä kilometristä yli kahteenkymmeneenviiteen kilometriin.

Väestönkehitys ja väestörakenne

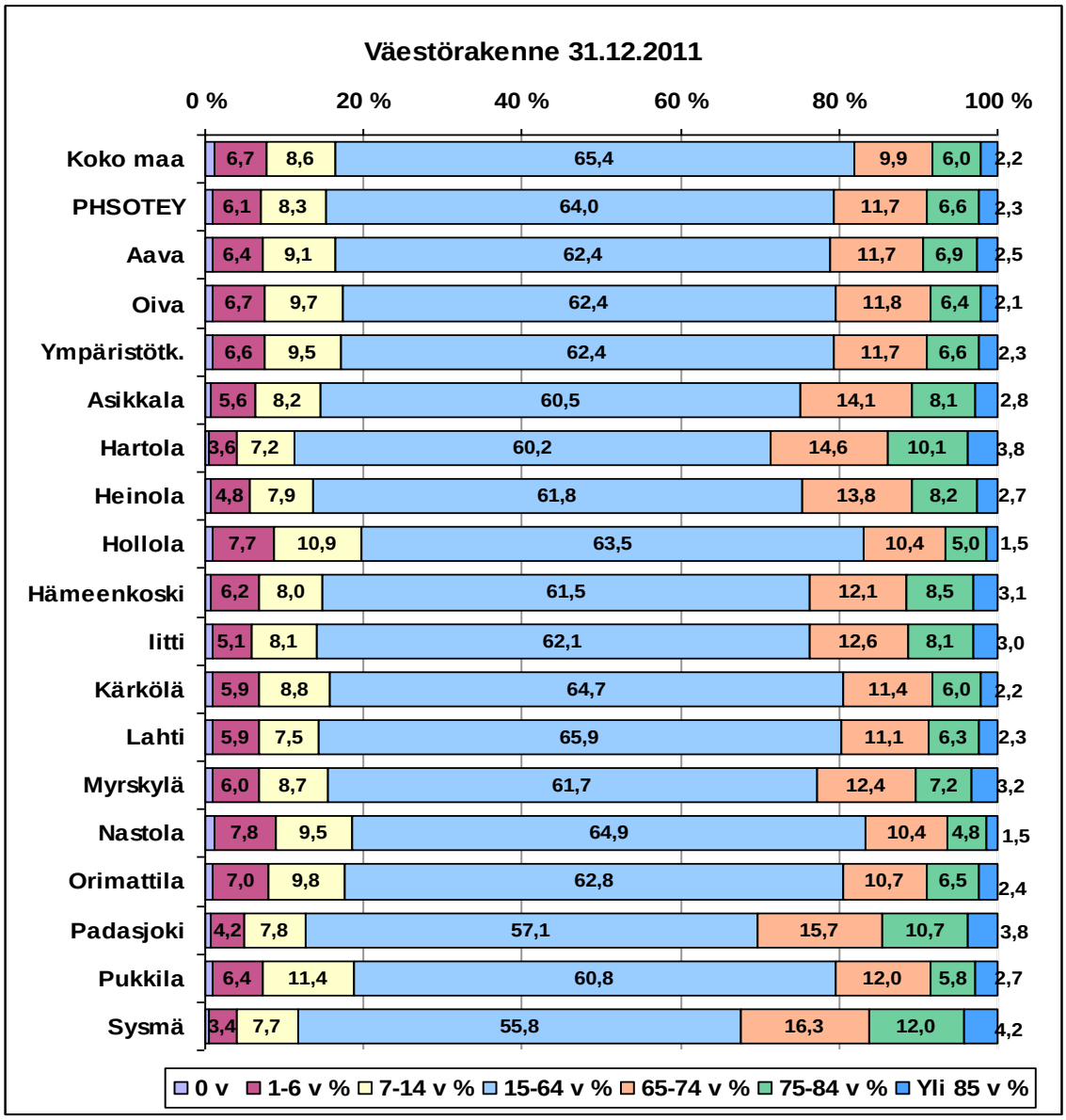
Orimattila on positiivisen väestökehityksen kunta. Sitä vahvisti entisestään kuntaliitos Artjärven kanssa. Kuntaliitos kasvatti Orimattilan kaupungin väkilukua 1400:lla asukkaalla. Muutoin Orimattilan vuosittainen väestönkasvu on ollut keskimäärin sata (100) asukasta. Kunnallishallinnon rakennetyöryhmän selvityksen mukaan Orimattilan kaupungin väestönmuutos vuosina 2010 - 2030 tulee olemaan +13,4 %. Näissä ennusteluvuissa ei ole vielä otettu huomioon uuden Hennan asunto- ja teollisuusalueen tulevien vuosien kasvua (15.000 asukasta)

Tilastotietoja:

Asukasluku:

1970	12 965
1980	13 200
1990	13 893
2000	14 074
2005	14 614
2008	14 705
2009	14 810
2010	14 898
2011	16 309
2012	16293
2013	16347

Väestörakenne:

Väestöennuste:

Päijät-Hämeen kuntien väestöarviot v. 2013, henkeä								
Kunta / vuosi	**2010**	**2012**	**2015**	**2020**	**2025**	**2030**	**2035**	**2040**
Asikkala	8 552	8 461	8 410	8 450	8 540	8 610	8 650	8 670
Hartola	3 355	3 205	3 290	3 240	3 220	3 210	3 200	3 190
Heinola	20 258	20 051	20 180	20 790	21 400	22 150	22 900	23 320
Hollola	21 962	22 054	22 390	23 160	24 100	24 980	25 840	26 550
Hämeenkoski	2 144	2 096	2 130	2 170	2 210	2 250	2 270	2 290
Kärkölä	4 882	4 772	4 730	4 730	4 760	4 800	4 840	4 860
Lahti	101 588	103 016	105 470	109 550	113 640	117 720	121 780	125 980
Nastola	14 994	15 082	15 350	16 000	16 500	17 200	17 400	17 450
Orimattila	16 309	16 300	16 700	18 480	20 250	21 980	23 700	25 450
Padasjoki	3 423	3 333	3 230	3 100	3 000	2 950	2 900	2 900
Sysmä	4 305	4 178	4 000	3 780	3 630	3 550	3 510	3 470
Päijät-Häme	**201 772**	**202 548**	**205 880**	**213 450**	**221 250**	**229 400**	**236 990**	**244 130**

Osuus maakunnan väkiluvusta, %								
Kunta / vuosi	**2010**	**2012**	**2015**	**2020**	**2025**	**2030**	**2035**	**2040**
Asikkala	4	4	4	4	4	4	4	4
Hartola	2	2	2	2	1	1	1	1
Heinola	10	10	10	10	10	10	10	10
Hollola	11	11	11	11	11	11	11	11
Hämeenkoski	1	1	1	1	1	1	1	1
Kärkölä	2	2	2	2	2	2	2	2
Lahti	50	51	51	51	51	51	51	52
Nastola	7	7	7	7	7	7	7	7
Orimattila	8	8	8	9	9	10	10	10
Padasjoki	2	2	2	1	1	1	1	1
Sysmä	2	2	2	2	2	2	1	1
Päijät-Häme	100	100	100	100	100	100	100	100

Kertyvä muutos vuodesta 2010, henkeä								
Kunta / vuosi	**2010**	**2012**	**2015**	**2020**	**2025**	**2030**	**2035**	**2040**
Asikkala		-91	-142	-102	-12	58	98	118
Hartola		-150	-65	-115	-135	-145	-155	-165
Heinola		-207	-78	532	1 142	1 892	2 642	3 062
Hollola		92	428	1 198	2 138	3 018	3 878	4 588
Hämeenkoski		-48	-14	26	66	106	126	146
Kärkölä		-110	-152	-152	-122	-82	-42	-22
Lahti		1 428	3 882	7 962	12 052	16 132	20 192	24 392
Nastola		88	356	1 006	1 506	2 206	2 406	2 456
Orimattila		-9	391	2 171	3 941	5 671	7 391	9 141
Padasjoki		-90	-193	-323	-423	-473	-523	-523
Sysmä		-127	-305	-525	-675	-755	-795	-835
Päijät-Häme		**776**	**4 108**	**11 678**	**19 478**	**27 628**	**35 218**	**42 358**

Kertyvä muutos vuodesta 2010, %								
Kunta / vuosi	**2010**	**2012**	**2015**	**2020**	**2025**	**2030**	**2035**	**2040**
Asikkala		-1	-2	-1	0	1	1	1
Hartola		-4	-2	-3	-4	-4	-5	-5
Heinola		-1	0	3	6	9	13	15
Hollola		0	2	5	10	14	18	21
Hämeenkoski		-2	-1	1	3	5	6	7
Kärkölä		-2	-3	-3	-2	-2	-1	0
Lahti		1	4	8	12	16	20	24
Nastola		1	2	7	10	15	16	16
Orimattila		0	2	13	24	35	45	56
Padasjoki		-3	-6	-9	-12	-14	-15	-15
Sysmä		-3	-7	-12	-16	-18	-18	-19
Päijät-Häme		**0**	**2**	**6**	**10**	**14**	**17**	**21**

PHL/JM 30.10.2013

Suurimmat kylät ja niiden asukasluku (v. 2012):

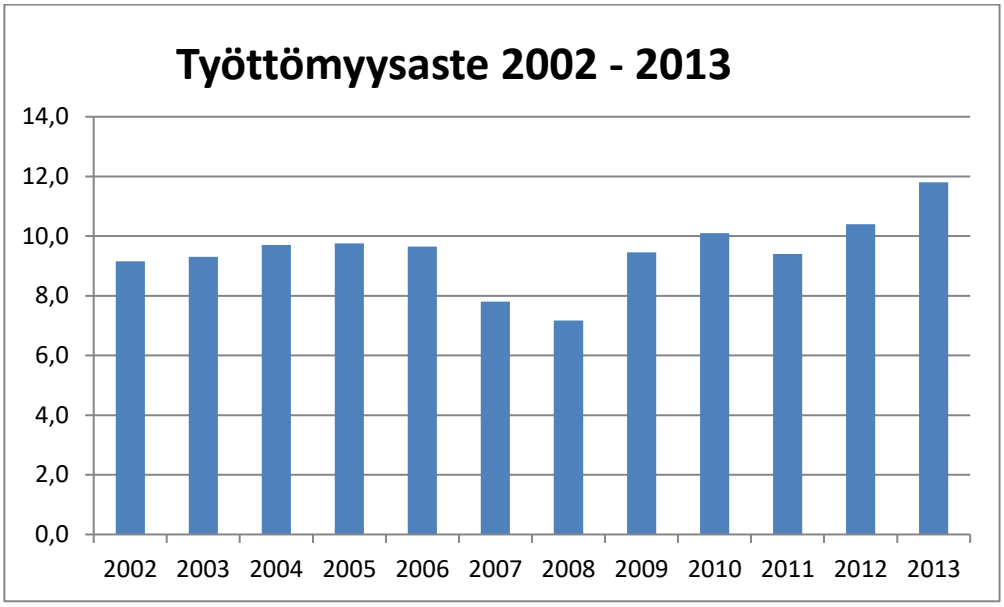
Keskusta noin 9 500
Järvikunnan alue noin 1 050
Pennala noin 850
Kuivanto noin 720
Artjärvi 1370

Työllinen työvoima

TYÖLLINEN TYÖVOIMA 2009

yhteensä	6607
Alkutuotanto	538
Teollisuus ja huolto	1136
Rakentaminen	796
Kauppa, majoitus ja ravitsemus	901
Kuljetus	438
Liike-elämänpalvelut	220
Yhteiskunnalliset palvelut	2498
Tuntematon	80

Työttömyysaste 2002 - 2012

Kehitysnäkymät

Orimattilan kaupungin pinta-ala laajeni myös kuntaliitoksen myötä huomattavasti. Nykyinen pinta-ala on 814 km², josta vesipinta-alaa on 29 km². Orimattilan kaupunki on hyvän sijaintinsa ja pääkaupunkiseudun läheisyyden johdosta vetovoimainen kaupunki, joka on vuosittain väkilukunsa ohella kasvattanut myös yritysten ja työpaikkojen määrää. Kasvu jatkuu tulevina vuosina niin keskustan kuin Hennan ja Pennalankin alueilla.

Orimattilan kaupungin keskeinen tulevaisuushanke on Helsinki - Lahti-oikoradan ja nelostien varteen kaavoitetun Hennan asunto- ja teollisuusalueen kehittäminen. Hennaan rakennettujen ohitusraiteiden kohdalle on suunniteltu paikallisjuna-asema, josta pääsee Helsinkiin 45 minuutissa. Rautatieaseman ympärille on suunnitteilla uudenlainen tiivis, ekologinen 15 000 asukkaan pikkukaupunkimainen kaupunginosa, jossa on myös asukkaiden päivittäin tarvitsemat palvelut ja hyvät liikenneyhteydet Hennan kehittymisen myötä Orimattilan väkiluku kasvaa yli 35.000 asukkaan.

1.5 ORIMATTILAN KAUPUNKISTRATEGIA 2020

Orimattilan ja Artjärven yhdistymissopimuksen mukaisesti laajentunut Orimattilan kaupunki laati uuden strategiasuunnitelman vuonna 2011 ja se päivitettiin myöhemmin valtuustossa 10.6.2013.

Strategian missio on suoraan kuntalain mukainen. Sen mukaan kaupunki pyrkii edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja kestävää kehitystä alueellaan. Kaupungin visio 2020 on seuraava:

” Itsenäinen Orimattila on uudistumiskykyinen ja yhteisöllinen maaseutukaupunki metropolialueen vaikutusalueella, asukkaistaan huolehtiva kasvukeskus ”

Turvallisuus on kytketty vahvasti myös kaupungin arvoihin, joista yhtenä keskeisenä arvona on ihmisten ja ympäristön hyvinvointi. Samoin kaupungin strategiassa kuntalaista ja hänen hyvinvointia, elinvoimaa ja kilpailukykyä sekä kaupunkirakennetta ja sen ympäristöä turvallisuuden näkökulmasta koskettavat muun muassa seuraavat strategiset päämäärät ja niiden kriittiset menestystekijät:

1. **Kuntalainen ja hyvinvointi - näkökulma**

   - Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

     - Kriittiset menestystekijät
       - Lasten, nuorten ja perheiden elämän laadun parantuminen
       - syrjäytymisen ja eriarvoistumisen ehkäiseminen
       - Varhainen tukeminen/ennalta ehkäisevä työ
       - Terveysliikunnan edistäminen ja kroonisten sairauksien ehkäisy
       - Ikäihmisten tarpeen mukaiset palvelut ja elämän laatu
       - Työllisyyden edistäminen
       - Ihmisten kasvun ja elinikäisen oppimisen tukeminen
       - Kolmannen sektorin, palvelun tuottajien ja kaupungin hallintokuntien aktiivinen yhteistyö

2. **Elinvoima ja kilpailukyky – näkökulma**

   Orimattilan, asemaansa vahvistava asuin- ja ympäristökaupunki:

   - Kriittiset menestystekijät
     - monipuoliset asumisvaihtoehdot

3. **Kaupunkirakenne ja ympäristö - näkökulma**

   - Monipuolisia vaihtoehtoja tarjoava kaupunkirakenne

     - Kriittiset menestystekijät
       - Elävä ja tiivis kaupunkikeskusta
       - Suunnitelmallisesti rakentuva Hennan alue

       - Omien vahvuuksien pohjalta kehittyvät kylät
       - Joukkoliikenteen kehittäminen ja turvaaminen

Strategian toimeenpanoon liittyvät myös useat eri strategian toimeenpano- ja kehittämis-ohjelmat. Niiden laadinnassa tulee ottaa huomioon kaupungin turvallisuustavoitteet ja toimenpiteet.

1.6 TURVALLISUUSTYÖ ORIMATTILASSA

Orimattilassa toimii turvallisuustyöryhmä, joka käsittelee määräajoin turvallisuuteen liittyviä konkreettisia toimenpiteitä Työryhmään kuuluu kaupungin edustuksen (koulutoimi, nuorisotoimi, sosiaalitoimi, ja terveydenhuolto, kunnallistekniikka, asuntotoimi. kylät) lisäksi poliisin, seurakunnan ja pelastuslaitoksen edustajia.

1.7 TURVALLISUUSTILANNE ORIMATTILASSA KAUPUNKILAISTEN KOKEMANA

Päijät-Hämeessä tehtiin vuonna 2012 Ikihyvä väestökysely. Se sisälsi Orimattilan osalta kysymykset koskien koettua turvallisuutta/turvattomuutta:

Tunteeko elämänsä turvalliseksi vai turvattomaksi

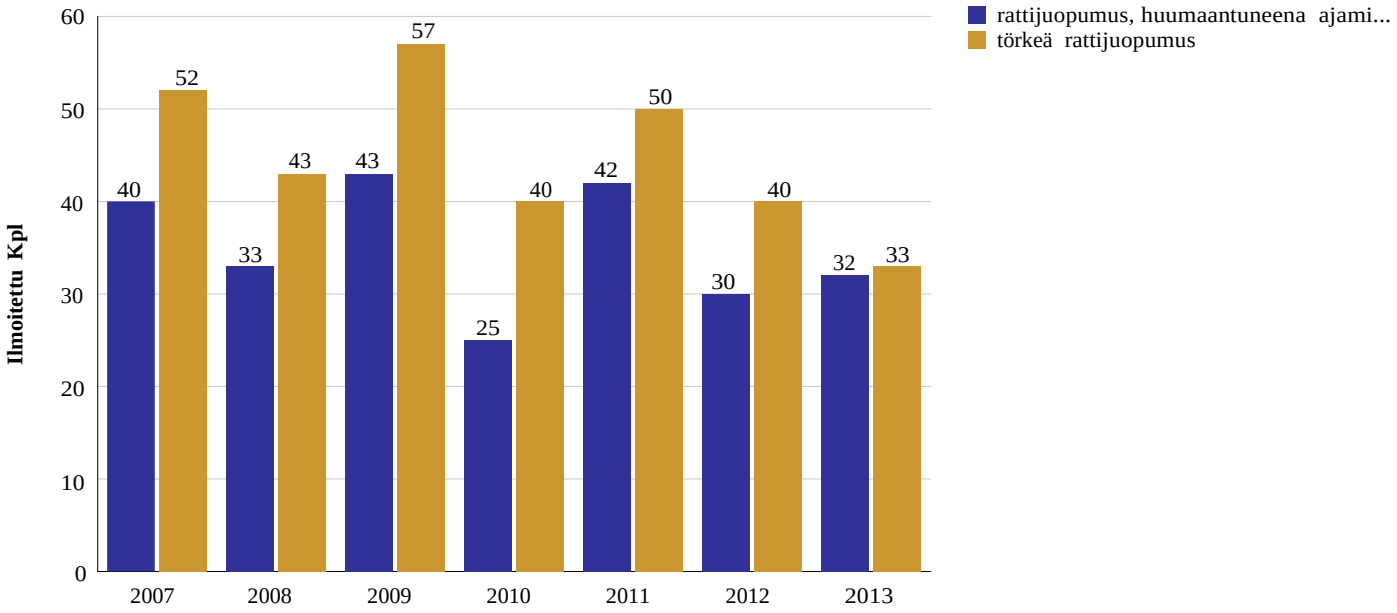
erittäin turvalliseksi	28,3 %
melko turvalliseksi	57,5 %
vaikea sanoa	7,5 %
melko turvattomaksi	4,7 %
erittäin turvattomaksi	1,9 %
yht.	100,0 %

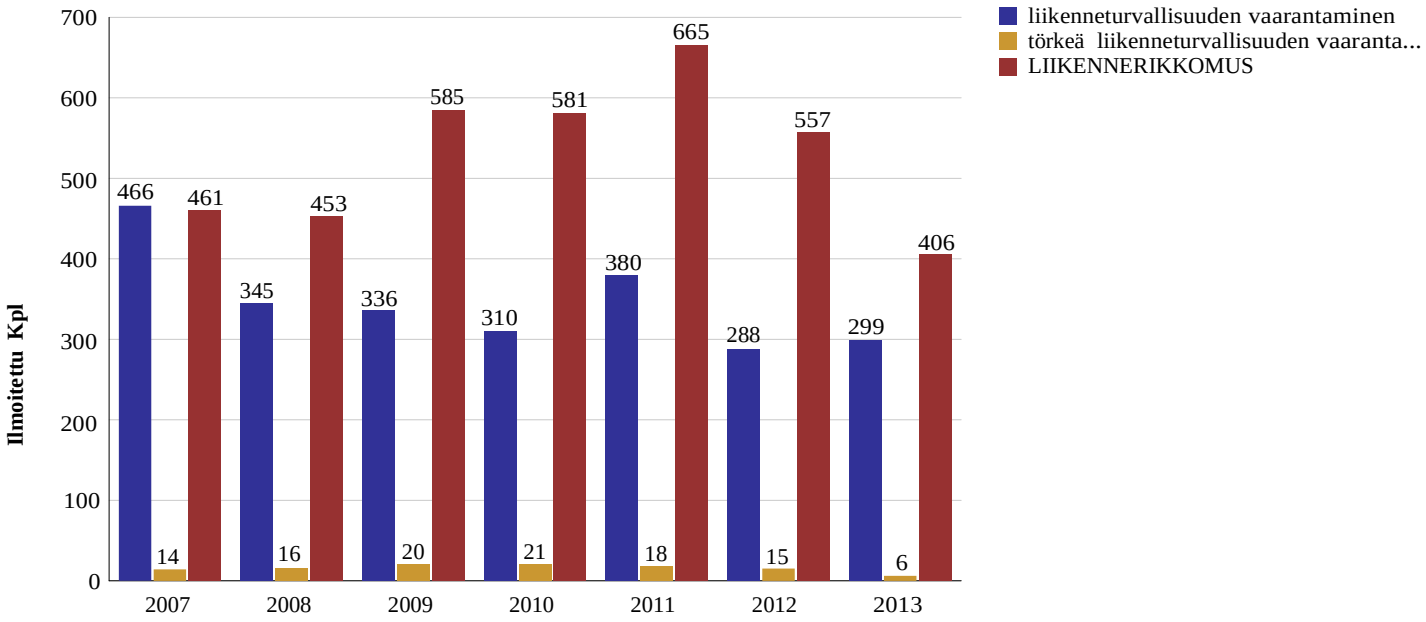
Rikollisuus

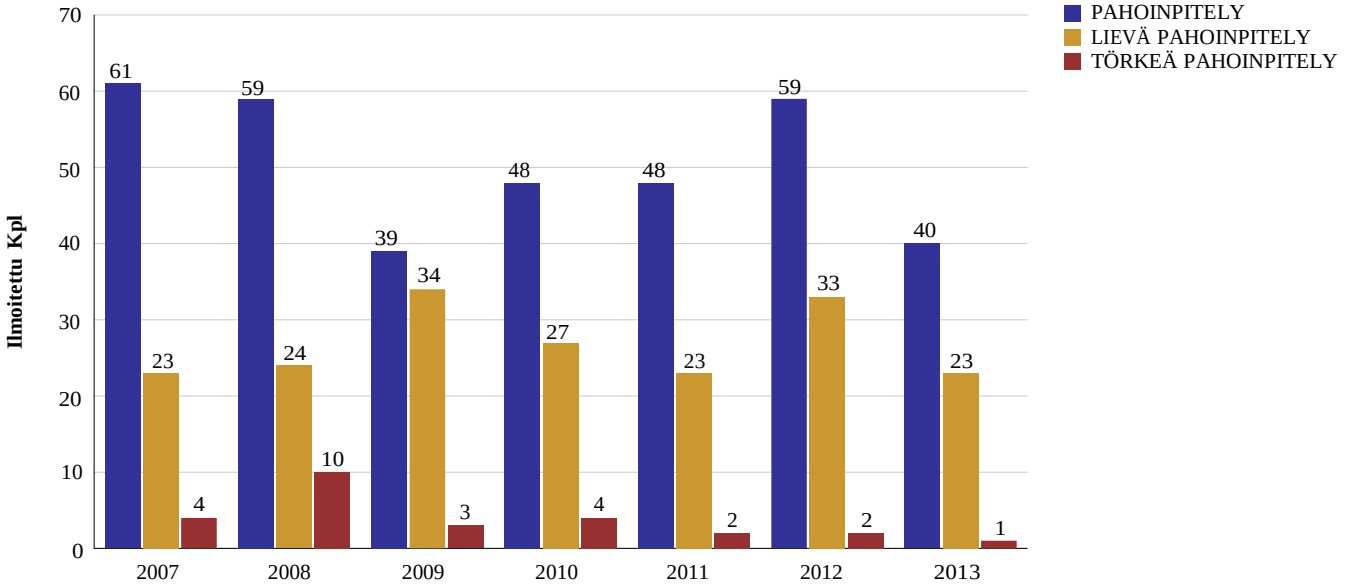
Orimattilassa ilmoitettujen rikosten määrä on lähellä Nastolan ja Hollolan lukuja, mutta vastaavasti Heinolassa on enemmän ilmoitettuja rikoksia 1000 asukasta kohden. Rattijuopumusten kohdalla ilmoitettujen rikosten määrä 1000 asukasta kohti oli Orimattilassa 5,6, Nastolassa 4,2, Hollolassa 3,4 ja Heinolassa 6,3.

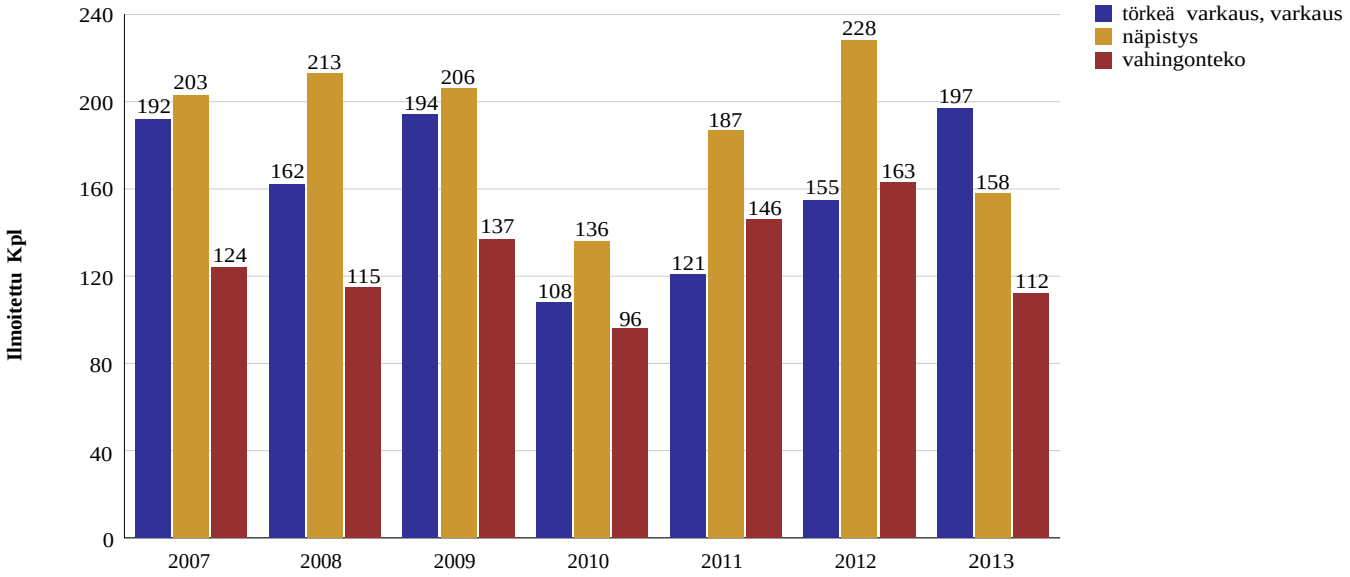
Näpistysten osalta ilmoitetut tapaukset ovat vaihdelleet, mutta trendi on ollut nouseva viime vuosina. Tapausten lisääntymiseen vaikuttaa osaltaan se, että kaupunkiin on tullut lisää valintamyymälöitä ja tällöin myös näpistystilaisuudet kasvavat. Myös ihmisten aktiivisuus ilmoittaa näpistyksistä lisää niiden ilmituloa.

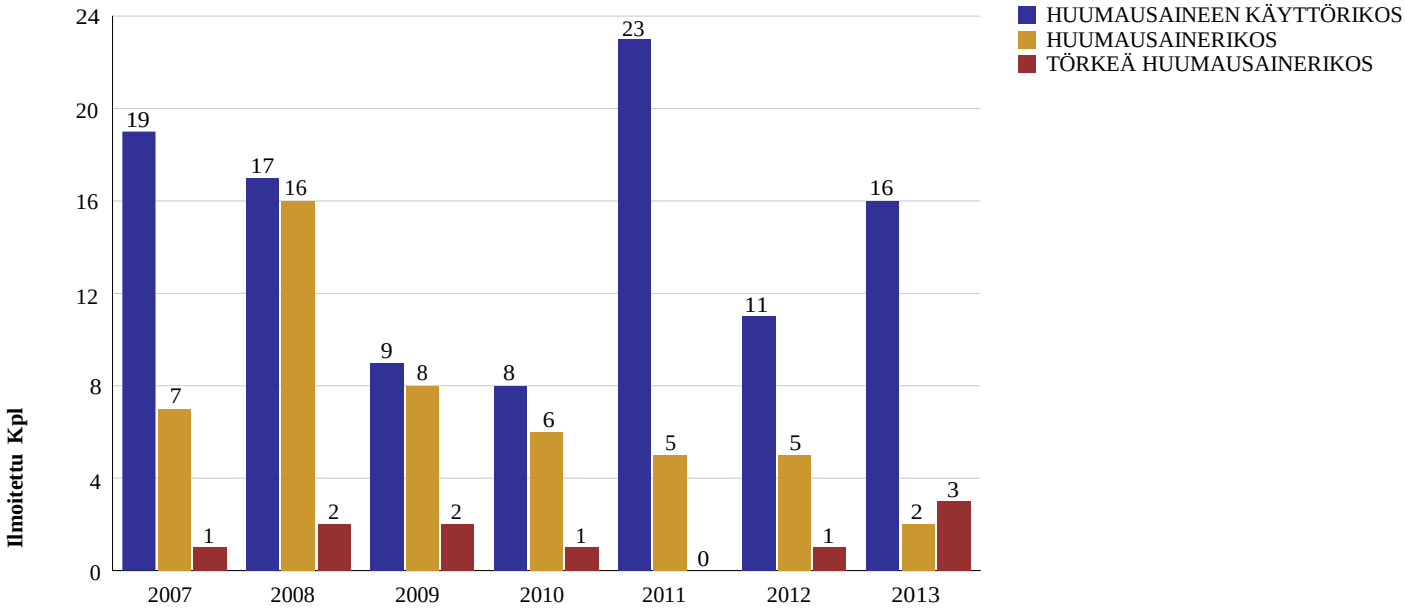
Kokonaisuutena tarkastellen rikosten kokonaismäärissä Orimattilassa ei ole viime vuosina tapahtunut merkittäviä muutoksia. Yksittäisen rikollisryhmän kiinnijääminen voi nostaa tilastolukuja paljonkin yhtenä vuonna. Poliisin näkökulmasta tällä hetkellä ongelmana on yleisten paikkojen töhriminen ja epäsiisteys. Tämä vaikuttaa kuntalaisten yleiseen viihtyvyyteen sekä turvallisuuden tunteen kokemiseen.

rattijuopumus, huumaantuneena ajami...
törkeä rattijuopumus
Ilmoitettu Kpl
60
50
40
30
20
10
0
40
52
33
43
43
57
25
40
42
50
30
40
32
33
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013

liikenneturvallisuuden vaarantaminen
törkeä liikenneturvallisuuden vaaranta...
LIIKENNERIKKOMUS
Ilmoitettu Kpl
700
600
500
400
300
200
100
0
466
14
461
345
16
453
336
20
585
310
21
581
380
18
665
288
15
557
299
6
406
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013

PAHOINPITELY
LIEVÄ PAHOINPITELY
TÖRKEÄ PAHOINPITELY
Ilmoitettu Kpl
0
10
20
30
40
50
60
70
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
61
23
4
59
24
10
39
34
3
48
27
4
48
23
2
59
33
2
40
23
1

törkeä varkaus, varkaus
näpistys
vahingonteko
Ilmoitettu Kpl
0
40
80
120
160
200
240
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
192
203
124
162
213
115
194
206
137
108
136
96
121
187
146
155
228
163
197
158
112

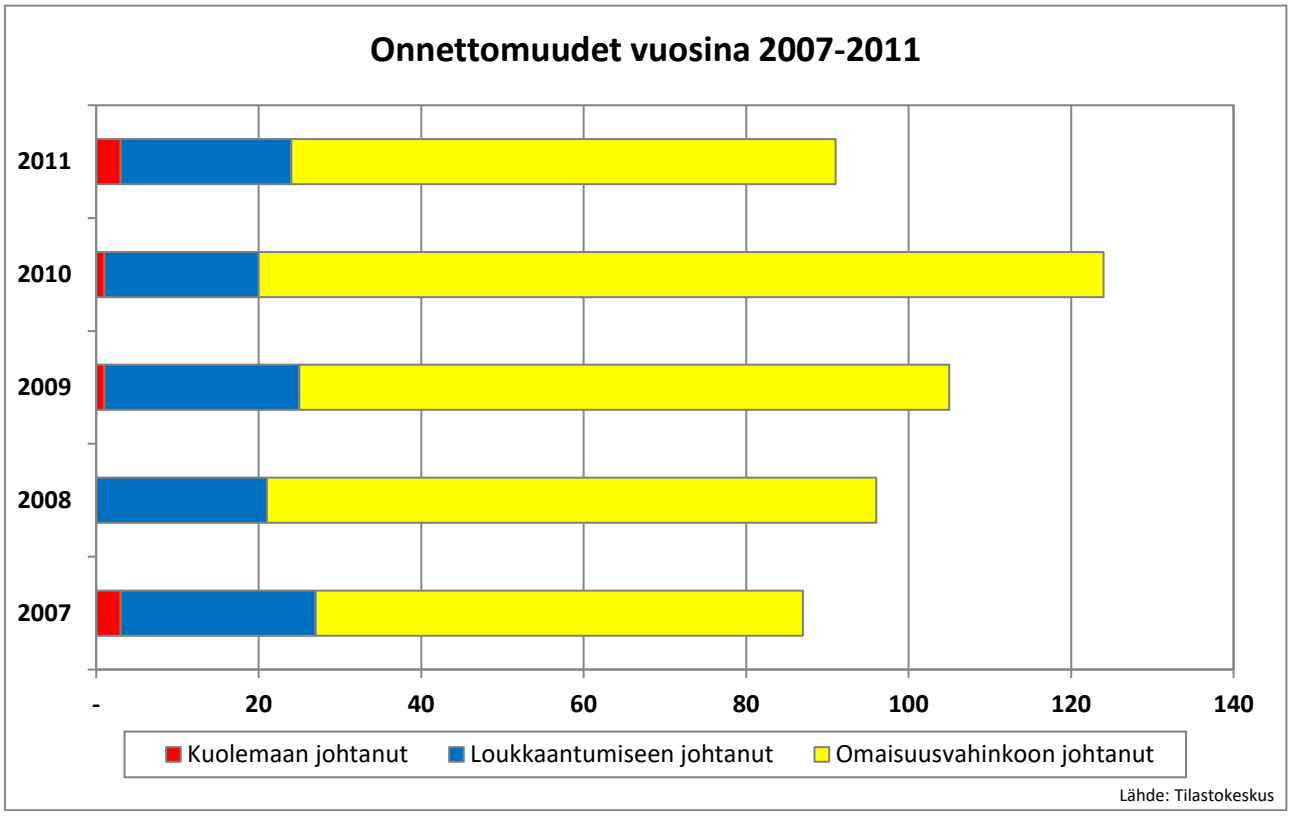

HUUMAUSAINEEN KÄYTTÖRIKOS
HUUMAUSAINERIKOS
TÖRKEÄ HUUMAUSAINERIKOS
Ilmoitettu Kpl
0
4
8
12
16
20
24
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
19
7
1
17
16
2
9
8
2
8
6
1
23
5
0
11
5
1
16
2
3

Liikenneturvallisuus

Orimattilassa tapahtui vuosina 2007 – 2011 keskimäärin 100 liikenneonnettomuutta vuodessa. Näistä keskimäärin 23 johti henkilövahinkoon. Asukaslukuun suhteutettuna tämä oli noin 1,4 henkilövahinkoon johtanutta onnettomuutta vuodessa 1000 asukasta kohden. Koko maassa vastaava keskiarvo on vuosilta 2007 – 2011 1,2 henkilövahinkoon johtanutta onnettomuutta 1000 asukasta kohden, joten Orimattilan leekenneturvallisuustilanne onnettomuustietojen valossa oli siten hieman koko maata heikompi.

Viimeisten viiden vuoden aikana onnettomuuksien kokonaismäärä on noussut, mutta henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien määrä on hieman laskenut. Vuonna 2011 onnettomuukisen kokonaismäärä laski selvästi edellisvuodesta. Henkilövahinkoon johtaneita onnettomuuksia tapahtui tuolloin 24, joista 3 johti kuolemaan.

Orimattilassa toimii kaupungin liikenneturvallisuustyöryhmä, jonka tehtäviä ovat liikenneturvallisuustyön edistäminen ja liikennetilanteen kehityksen seuranta. Liikenneturvallisuustyöryhmä osallistui muun muassa syksyllä 2012 yhteistyössä Liikenneturvan ja Päijät-Hämeen poliisilaitoksen kanssa järjestettyyn Valoa pyöräilykansalle – tapahtumaan, jossa orimattilalaisia muistutettiin pyörän valojen tärkeydestä pimeänä vuodenaikana.

2. ORIMATTILAN TURVALLISUUSSUUNNITELMAN LAADINTA

Orimattilan kaupunginjohtaja nimesi 26.1.2012 työryhmän päivittämään aiemmin laadittu Orimattilan turvallisuussuunnitelma. Työryhmän jäseniksi valittiin hallintokuntien edustajia eri toimialoilta. Lisäksi työryhmään nimettiin muiden Orimattilan turvallissuunnitelman päivittämiseen kiinteästi liittyvien tahojen edustajat.

3. RAJAUS JA TAVOITTEET

Turvallisuussuunnitelmatyölle asetettiin seuraavat tavoitteet:

1. **Varhainen puuttuminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen**
2. **Perheiden tukeminen**
3. **Peruspalvelujen turvaaminen ja säilyttäminen lähipalveluina**
4. **Viihtyisän ja turvallisen asuinympäristön luominen**
5. **Yhteistyön tiivistäminen yhteistyökumppaneiden, poliisin, seurakunnan, järjestöjen, kiinteistöjen omistajien ja yritysten kanssa**
6. **Koulujen ja sosiaalitoimen yhteistyö**

Järjestelmien tulee rakentua aina ensisijaisesti **ennalta estävän toiminnan periaatteelle**, vasta toissijaisena tulevat korjaavat, ennalleen ja vastuuseen saattavat toimenpiteet. Erityisenä kohteena turvallisuustyössä ovat rikoksentekotilanteiden ja –mahdollisuuksien ehkäiseminen, rikoksentekijäksi rekrytoitumisen ehkäiseminen sekä rikoskierteen ja syrjäytymisen katkaiseminen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Yhteenkuuluvaisuuden tunteen ja vastuuntunnon painottamisen tulee toiminnoissa näkyä korostetusti.

Turvallisuussuunnitelman ulkopuolelle päätettiin jättää:

- liikenneturvallisuus (Päijät-Hämeen liikenneturvallisuustyö)
- työturvallisuus (työsuojelupäällikkö, työsuojeluneuvottelukunta)
- poikkeusolojen valmiussuunnittelu (oma suunnittelujärjestelmä ja organisaatio)
- kiinteistökohtaiset pelastussuunnitelmat

4. PAINOPISTEALUEET

Orimattilan turvallisuussuunnitelmassa painopistealueiksi päätettiin asettaa **nuorisotyö, perhetyö, syrjäytymisen ehkäisy ja turvallinen asuinympäristö.**

Nuorisotyön painopistealue:

Nuorten eriarvoistuminen ja syrjäytyminen näkyvät entistä enemmän nuorisotyön arjessa. Turvallisuuden kannalta myös keskustan ilkivalta on ongelma ja se näkyy nuorten vapaa-ajan vietossa erityisesti iltaisin, viikonloppuisin ja koulujen loma-aikoina. Näihin haasteisiin nuorisopalvelut ja - työ pyrkii vastaamaan turvallisuussuunnitelmassa esitetyillä toimenpiteillä

Perhetyön painopistealue:

Opetustoimessa perheiden ongelmat heijastuvat entistä enemmän kouluun. Huume-ongelma koskettaa käyttäjien lisäksi aina perheen lähipiiriä, etenkin lapsia, jotka tarvitsevat hoitoa, seurantaa ja suojelua. Päihdeperheen lapsi on vaarassa joutua fyysisen ja emotionaalisen hoidon laiminlyönnin ja muun kaltoin kohtelun kohteeksi. Hänen suojelemisekseen tarvitaan terveydenhuollon ja lastensuojelun tiivistä

yhteistyötä. Sosiaalityössä keskeinen tavoite on perhetyön kehittäminen vastaamaan ennaltaehkäisevään tarpeeseen

Syrjäytymisen ehkäisy:

Päijät-Hämeessä on 15-29-vuotiaita syrjäytyneitä valtakunnallisesti vertailtuna eniten. Tämä koskettaa myös Orimattilaa. Opetus- ja nuorisotoimen haasteita ovat erityisesti lasten ja nuorten **e**riarvoistuminen ja syrjäytyminen ja siihen liittyvän yksilötyön riskit sekä välinpitämättömyys ja ilkivalta. Syrjäytyminen vaikuttaa myös opiskeluun ja tulevaisuuden työllistymismahdollisuuksiin. Syrjäytymisen ehkäisy on kaupungin keskeinen tehtävä yhdessä muiden toimijoiden kanssa ja se kytkeytyy omalta osaltaan vahvasti turvallisuuskäsitteen alle.

Turvallinen asuinympäristö :

Turvallisuussuunnitelman turvallisuusvaade koskee erityisesti kaupunkilaisten asuin-ympäristön turvallisuutta. Orimattilassa asuintalojen turvallisuussuunnitelmien päivitys ja tarvittavien turvallisuushenkilöiden sitouttaminen on ensiarvoisen tärkeä tehtävä. Turvallisen asuinympäristön haasteena on myös Orimattilassa **v**uokra-asumiskulttuurin puuttuminen. Muita asuinympäristön turvallisuuteen vaikuttavia keskeisiä tekijöitä ovat päihde- ja mielenterveysongelmaisten häiriökäyttäytyminen.

Arjen turvallisuus

Kaupunkilaisten arjen turvallisuuteen vaikuttavat tekijät on esitetty turvallisuussuunnitelman sivun 5 taulukossa. Arjen turvallisuusvaade koskee moninaisesti näitä kaikkia. turvallisuuden osa-alueita.. Liikenneturvallisuudella sekä yleisten alueiden ja katualueiden valaistuksella pystytään edistämään kaupunkilaisten arjen turvallisuutta sekä vähentämään ilkivaltaa. Liikenneturvallisuuden haasteena on ollut asenteellinen piittaamattomuus Asumisen ja muita arjen turvallisuushaasteita ovat ympäristön viihtyvyys ja kaupungin keskustan turvallisuus

Vanhusten määrä lisääntyy. Yksinäisyys ja turvattomuus kasvavat tukiverkostojen heiketessä. Yhteiskunnan palveluja karsitaan ja yhä suurempi määrä vähävaraisia jää vaille tarvitsemiaan palveluja. Ihmisten fyysinen ja henkinen kunto heikkenee. Päihteiden käyttö kaikissa ikäluokissa lisääntyy. Ongelmat syvenevät ja monimutkaistuvat. Näihin haasteisiin tulisi vastata arjen turvallisuutta parantamalla.

Kylien turvallisuuden haasteena arjessa ovat kylien itsensä laatimat turvallisuussuunnitelmat. Suunnitelmien laadinta ei kuitenkaan yksin riitä kyläläisten turvallisuuden lisäämiseen vaan niiden toteuttamiseen tarvitaan kylien asukkaiden aktivointia ja konkreettisia toimenpiteitä. Kylien turvallisuussuunnitelmat onkin kytkettävä aiempaa vahvemmin osaksi kaupungin turvallisuussuunnittelua.

5. MENETELMÄT

Turvallisuussuunnitelmasta pyydetään turvallisuustyöryhmän ja johtoryhmän käsittelyn jälkeen tarvittaessa tarpeellisiksi katsotuilta tahoilta lausunnot. Turvallisuussuunnitelma valmistellaan siten, että uusi kaupunginvaltuusto käsittelee sen kevään 2013 aikana.

6. TOIMIALARYHMÄT

6.1 PÄIVÄHOITO JA VARHAISKASVATUS

Nykytila

Päivähoidon tarkoituksena on mahdollistaa vanhempien työssäkäynti sekä tukea perheitä näiden kasvatustehtävässä. Varhaiskasvatuspalveluja pyritään tarjoamaan sellaisina toimintamuotoina ja -aikoina, jotka parhaiten tyydyttävät perheiden tarpeita.

Orimattila varhaiskasvatuksessa pyritään vastaamaan perheiden erilaisiin tarpeisiin järjestämällä päiväaikana tapahtuvan perhepäivä- ja päiväkotihoidon lisäksi lasten hoitoa Lintulan vuoropäiväkodissa (päiväkoti auki 24 h/vrk.), jolloin ilta-, yö- ja viikonloppuhoito taataan sitä tarvitseville. Avointa varhaiskasvatustoimintaa tarjoaa Avoin päiväkoti Kimppa, joka toimii perheiden kohtauspaikkana sekä tarjoaa tukipalveluita vanhemmille ja erilaisia toimintamuotoja alle kouluikäisille lapsille.

Työelämän yleiset tilanteet heijastuvat päivähoitoon. Pitkät työmatkat venyttävät lasten hoidossa oloaikaa. Aikaisten aamujen, myöhäisten iltojen, öiden ja viikonloppujen osalta päivähoidon tarve on kasvanut. Työelämän epävakaisuus esim. pätkätyöt vaikuttavat vanhempien suunnitelmiin ja elämän rytmiin.

Orimattilassa on laadittu lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma, jonka tarkoituksena on tarkastella ja linjata asioita lapsen ja nuoren näkökulmasta. Lapsipolitiikan aihepiiriin kuuluvat kaikki yhteiskunnalliset päätökset ja käytännön toimet, joilla vaikutetaan lasten ja nuorten yhteiskunnalliseen asemaan, oikeuksiin ja hyvinvointiin. Tärkeätä on hallintorajojen yli tapahtuvan toiminnan tarkasteleminen lapsen näkökulmasta sekä saattaa sovitut tavoitteet ja toiminta osaksi muuta toiminnan suunnittelua.

Haasteet

- Päivähoidon kysynnän suuret vaihtelut vuosittain.
- Erityishoitoa ja -kasvatusta tarvitsevien lasten määrän kasvaminen ja lisäksi haasteellisten lasten sekä mielenterveysongelmista kärsivien lasten lisääntyvä joukko.
- Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus ja henkilöstön jaksaminen vaativassa, kaikki turvallisuusnäkökohdat huomioitavassa työssä lasten parissa.

Toimenpiteet
Joustavien varhaiskasvatuspalvelujen tarjonnan edelleen kehittäminen.
Päivähoidon sisällön jatkuva kehittäminen, huomio erikoisesti ennaltaehkäisevään työhön sekä vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön.
Päivähoidon henkilöstöllä on ilmoitusvelvollisuus, jos he epäilevät väkivaltaa tai laiminlyöntejä lapsen hoidossa.
Päivähoidon turvallisuussuunnitteluun sisältyvät sekä henkilökuntaa että lapsia koskevat lakisääteiset ja muut turvallisuutta ja terveellisyyttä koskevat suunnitelmat.
Kukin päivähoitoyksikkö laatii oman toimipisteensä turvallisuussuunnitelman.
Turvallisuussuunnitelman tiedot tarkistetaan ja päivitetään säännöllisesti esimerkiksi syys- ja kevätkauden alkaessa ja tarvittaessa useamminkin.

6.2 OPETUSTOIMI -, NUORISO- LIIKUNTA, KIRJASTO - JA KULTTUURTOIMI

6.2.1 OPETUSTOIMI

Nykytila:

Opetustoimeen on laadittu oma turvallisuussuunnitelma, joka perustuu koululainsäädäntöön ja valtakunnallisiin opetusviranomaisten ohjeisiin. Turvallisuussuunnitelma-asiakirjaan on tehty

viimeinen laaja päivitys vuonna 2009. Vuoden 2013 aikana turvallisuussuunnitelma päivitetään. Opetustoimen turvallisuussuunnitelma ei ole kokonaisuudessaan julkinen asiakirja.

Turvallisuussuunnitelmaan sisältyy mm. seuraavat asiat:

1 PELASTUSSUUNNITELMA
2 OPPILAIDEN TURVALLISUUS
3 HENKILÖKUNNAN TURVALLISUUS
4 KRIISITILANTEET
5 OHJEET JA MÄÄRÄYKSET OPETTAJIEN VALVONTAVASTUUSTA
6 KRIISITIEDOTTAMINEN
8 TÄRKEITÄ PUHELINNUMEROITA JA YHTEYSTIETOJA

Koulujen tehtävän on taata lasten ja nuorten sekä kouluissa työskentelevän henkilökunnan turvallisuus koulutyön aikana. Turvallisuussuunnitelma tukee tätä työtä. Jokapäiväistä turvallisuustyötä kouluissa tehdään oppilaita kasvattamalla, oppimisympäristön turvallisuutta kehittämällä ja oppilaiden syrjäytymistä ehkäisemällä. Oppilaitosten turvallisuustyöhön osallistuvat monet eri ammattiryhmät, joiden moniammatillinen yhteistyö on tärkeässä asemassa oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaamisessa. Entistä enemmän koulujen turvallisuuteen vaikuttavat koulun ulkopuolella tapahtuvat asiat, joiden seuraukset tai oireet näkyvät kouluissa. Kotien ja koulun yhteistä kasvatusvastuuta on syytä edistää tietoisesti, koska lasten ja nuorten elämässä koulu on iso osa heidän arkipäivää.

Haasteet

- Perheiden ongelmat, jotka heijastuvat kouluun
- Lasten ja nuorten eriarvoistuminen
- Lasten ja nuorten häiriökäyttäytyminen koulussa
- Nuorten päihteidenkäyttöön vaikuttaminen
- Koulumatkojen turvallisuus

Toimenpiteet

Oppilaalla on perusopetus- ja lukiolain mukaan oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Tämä käsittää sekä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin. Turvallisuutta edistäviä toimenpiteitä:

- Tehostetaan moniammatillista ennaltaehkäisevää kasvatustyötä
    * teemat: päihteiden käyttö, laillisuuskasvatus, lasten nuorten elämään liittyvät kysymykset, lasten ja nuorten kasvuun liittyvät ongelmat ja niiden kohtaaminen yhdessä (kodit, koulu, viranomaiset ja kolmannen sektorin toimijat)
- kotien ja koulun yhteistyö vahvistaminen
    * vanhempainyhdistystoiminta
    * vanhempien osallistumisen lisääminen (oppilaiden ja vanhempien yhteiset illat)
- Koulujen turvallisuussuunnitelmat pidetään ajan tasalla. Ne päivitetään tarpeen tullen.
- Koulujen toimintasuunnitelmaa laajennetaan ja siihen sisällytetään toimintamalli väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä suojautumisesta
- Koulujen järjestyssäännöt päivitetään ja hyväksytään lukuvuosittain. Kaikki kouluyhteisön jäsenet sitoutetaan niiden noudattamiseen.
- Välituntivalvonnasta tehdään yhteinen ohje

Opetus- ja sivistystoimella on myös oma kouluja koskeva turvallisuussuunnitelma, joka ei ole julkinen asiakirja.

6.2.2 NUORISOTOIMI

Nykytilanne

Nuorisotyön tarkoituksena on parantaa nuorten elinoloja ja luoda edellytyksiä nuorisotoiminnalle. Nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistämistä, nuorten kasvun ja itsenäistymisen tukemista ja sosiaalista vahvistamista. Kaupungin nuorisopalveluissa työskentelee tällä hetkellä kaksi ohjaajaa, nuoriso-ohjaaja ja erityisnuorisotyöntekijä. Toiminnan painopiste on 10-22 -vuotiaissa nuorissa ja yhtenä tärkeimpänä tavoitteena on tehdä nuorten elämänhallintaa tukevaa työtä ja tarjota nuorille osallistumismahdollisuuksia.

Nuorisotyötä tehdään monimuotoisesti mm. nuorisotalotoimintana, leiritoimintana, kouluyhteistyönä ja nuorten osallisuutta tukien. Vapaaehtoinen seudullinen toiminta on tuonut työhön viime aikoina lisämahdollisuuksia. Erityisnuorisotyö painottuu pienryhmäprojekteihin ja tukihenkilötyöhön yksittäisten nuorten parissa. Nuorisotyö on moniammatillista yhteistyötä mm. sosiaalitoimen, koulutoimen ja poliisin kanssa.

Päijät-Hämeessä 15-29-vuotiaita syrjäytyneitä on valtakunnallisesti vertailtuna eniten. Eriarvoistuminen ja syrjäytyminen näkyvät selvästi nuorisotyön arjessa. Turvallisuuden kannalta myös ilkivalta on ongelma ja se näkyy nuorten vapaa-ajanvietossa iltaisin, viikonloppuisin ja koulujen loma-aikoina. Näihin haasteisiin nuorisopalvelut pyrkii vastaamaan päihteettömällä nuorisotalotoiminnalla, yksilötyön interventioilla ja tapahtumien järjestämisellä.

Haasteet

- Eriarvoistuminen ja syrjäytyminen, ja siihen liittyvän yksilötyön riskit
- Välinpitämättömyys ja ilkivalta

Toimenpiteet

- Nuorten oman ja vanhempien vastuun korostaminen.
- Moniammatillisen yhteistyön jatkaminen ja tehostaminen sosiaalitoimen, koulujen, poliisin, seurakunnan ja kolmannen sektorin kanssa.
- Nuorisopalveluille kohdennettua koulutusta

6.2.3 LIIKUNTATOIMI

Nykytilanne

Liikuntapalvelujen tavoitteena on liikuntalain tarkoituksen mukaisesti edistää liikuntaa, kilpa- ja huippu-urheilua ja niihin liittyvää kansalaistoimintaa, edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä liikunnan avulla. Yleisten edellytysten luominen liikunnalle on valtion ja kuntien tehtävä ja liikuntajärjestöt vastaavat pääasiassa toiminnan järjestämisestä. Yleisten edellytysten luomisessa merkittävin tehtävä on riittävän laajan ja hyväkuntoisen liikuntapaikkaverkoston rakentaminen ja ylläpitäminen Liikuntapaikkojen ja -alueiden hoito on järjestetty siten, että ulkoliikuntapaikkoja hoitaa liikuntapalvelut ja sisäliikuntapaikat tilapalvelu. Käyttöjärjestelyissä ulkoliikuntapaikat ja

urheilutalo kaikkine tiloineen kuuluvat liikuntapalvelujen tehtäviin ja koulujen liikuntasalit tilapalvelulle.

Liikuntapaikkojen ja -alueiden pääasialliset käyttäjät ovat päivisin koululaiset ja muina aikoina liikuntaseurat ja yksittäiset kuntoilijat. Myönnettyjä sisäliikuntatilojen käyttövuoroja on lähes 250 tuntia viikossa.

Haasteet
- Ilkivalta liikuntapaikoilla
- Liikuntatiloja ja arvokasta välineistöä joudutaan luovuttamaan käyttöön ilman, että kaupungin henkilökuntaa on valvomassa käyttöä.
- Valvonnan vähentyminen (uimarannat, sähköinen kulunvalvonta)

Toimenpiteet
- Liikuntapaikkojen rajaaminen ympäristöstään siten, että estetään autojen ja mopojen pääsy varsinaiselle urheilualueelle.
- Liikuntapaikkojen viihtyisyyden lisääminen ja valaistuksen tehostaminen.
- Asennekasvatus ja tilojen oikean käytön opastaminen yhdessä liikuntaseurojen kanssa.
- Liikuntaseuratoiminnan ja siten yhteisöllisyyden ja yhteisvastuullisuuden tukeminen.
- Ilkivallan jälkien korjaaminen nopeasti, sillä hyvässä kunnossa oleva tila korottaa rikkomiskynnystä.
- Kameravalvonnan lisääminen.

6.2.4 KULTTUURITOIMI

Kulttuuripalvelujen tehtävänä on tukea kaupungin asukkaiden sosiaalista ja psyykkistä hyvinvointia. Kulttuuri- ja museotyön tavoitteena on opettaa kuntalaisia arvostamaan omaa kulttuuriperintöään, minkä kautta voidaan myös vähentää esimerkiksi muistomerkkeihin ja rakennuksiin kohdistuvaa ilkivaltaa.

6.2.5 KIRJASTOTOIMI

Kirjasto on kaikille avoin ja viihtyisä olohuone. Kirjastoa kehitetään niin, että se kykenee ajantasaisesti vastaamaan kuntalaisten tiedon ja itsensä kehittämisen tarpeisiin työssä, opiskelussa ja vapaa-ajassa.

6.3 ASUMINEN

Nykytilanne
Orimattilan Vuokra-asuntoihin on noin 40 hakijaa asuntojonossa. Asunnon tarve muodostaa ensisijaisen perusteen asunnon saantiin. Perheväkivallan uhreille ja lastensuojelullisten syiden perusteella pystytään järjestämään asuminen lyhyessäkin ajassa. Asuintalot ja myös asuinalueet ovat suhteellisen rauhallisia, eikä niissä esiinny jatkuvia häiriöitä. Jos häiriöitä esiintyy, puututaan siihen välittömästi. Orimattilan Vuokra-asunnot on sijoitettu hajautetusti, joten ongelmallisia alueita ei ole päässyt syntymään.

Ennalta ehkäisy
Asuntotoimen osalta ennaltaehkäisevää työtä tehdään uusien talojen ja vanhan asuntokannan saneerausten yhteydessä missä suunnittelulla ehkäistään ns. pimeiden alueiden syntymistä. Lisäksi asukkaita valistetaan autojen pysäköinneissä välttämään tukkimasta pelastusteitä.

Haasteet

- Vuokra-asumiskulttuurin puuttuminen.
- Erityisesti itsenäistyvillä, kotoa pois muuttavilla nuorilla, joilla valitettavan usein on pitkä luottohäiriölista, on vaikeuksia omien asioidensa hoidossa.
- Syrjäytyneet, päihdeongelmaiset sekä mielenterveysongelmaisten häiriökäyttäytyminen.
- Ikääntyneet päihde- ja mielenterveysongelmaiset.
- Asuintalojen turvallisuussuunnitelmien päivitys ja tarvittavien turvallisuushenkilöiden sitouttaminen.

Toimenpiteet

- Asuinalueen turvallisuuteen vaikutetaan asukasvalinnoilla siten, ettei asuinyhteisöön sopeutumattomia henkilöitä sijoiteta samalle alueelle. Valinnoissa huomioidaan aikaisempi asumishistoria.
- Ympäristön viihtyvyys, riittävä ulkovalaistus sekä kiinteistöhoidon ja isännöintitoimiston näkyvyys alueella ehkäisevät häiriökäyttäytymistä.
- Poliisin kanssa tehdään yhteistyötä häiriökäyttäytymistapauksissa.
- Ongelma-asukkaille on rakennettu muusta asuinalueesta erilleen ns. PAV- asuntoja. Näiden merkitys on todettu erittäin suureksi kaupungin vuokra-asumisen kannalta.
- Yhteistyön lisääminen sosiaalitoimen kanssa ja yhteisistä pelisäännöistä sopiminen.
- Turvallisuutta lisäävät pitkäaikaiset vuokrasuhteet ja yhteisöllisyys. Nämä mahdollistetaan laadukkaalla asuntokannalla ja viihtyisällä ympäristöllä.
- Yhteisöllisyyttä on tuettu järjestämällä tiloja kerhotoimintaan. Asukastoiminnan täytyy lähteä liikkeelle asukkaan omasta aloitteesta.
- Asuntojen avaimista pidetään valvontarekisteriä. Asukasvaihdon yhteydessä entinen asukas palauttaa aina avaimet isännöitsijän toimistoon, jossa todetaan avaintilanne ja epäselvissä tapauksissa asunnon lukot sarjoitetaan uudelleen.

6.4 TEKNINEN TOIMI

Ennaltaehkäisy

Orimattilassa toimii turvallisuustyöryhmän lisäksi aktiivinen liikenneturvallisuustyöryhmä. Liikenneturvallisuustyöryhmään kuuluu kaupungin edustuksen (koulutoimi, nuorisotoimi, sosiaalitoimi, terveydenhuolto, kunnallistekniikka) lisäksi poliisin edustaja.
Yleisten alueiden ja katualueiden valaistuksella pystytään edistämään turvallisuutta sekä vähentämään ilkivaltaa. Kevytväylien ja portaikkojen liukkaus talvisaikaan on asia, johon on pyritty kiinnittämään huomiota hiekoittamalla ja auraamalla sekä riittävällä valaistuksella. Kesäaikaan ruohonleikkaamiselle on teknisen lautakunnan antamat turvallisuusohjeet.

Haasteet

- Asenteellinen piittaamattomuus liikenneturvallisuudesta esim. nopeusrajoitusten ylitykset keskustaajamassa
- Vääristyneet ympäristöasenteet (roskaaminen, ilkivalta jne.)

Toimenpiteet

- Katujen ja kevytväylien pinnoituksen parantaminen sekä näkemä-alueiden aukipitäminen
- Riittävä taajama-alueiden valaistus

- Keskustan kehittämishankkeen toteutuksen yhteydessä erityisen huomion kiinnittäminen liikenneturvallisuuteen (hidasteet, kiertoliittymät, valaistus, pyörätie)
- Tasoristeyksien turvallisuuden edistäminen
- Liikenneturvallisuuden aktiivinen esilletuonti ja tiedottaminen

LSKT:n vuosittain tekemän kyselyn pohjalta liikenneturvallisuus nousee aina esille. Liikenneturvallisuuden parantaminen nostettiin vuoden 2011 kyselyssä 20,9 prosentissa vastauksia esille. Samoin katujen kunnostus ja puistoalueiden hoito nousi merkittävästi esille ja niillä on välilliset vaikutukset liikenneturvallisuuteen.

Vanhus- ja vammaisneuvosto, esteettömyys

Orimattilassa toimii vanhus- ja vammaisneuvosto.

Esteettömyyskävely on tehty syksyllä 2011 ja siinä ilmenneisiin puutteisiin tulee kiinnittää huomiota ja parantaa asioita rakenteellisilla korjauksilla.
Kulkuväylien kunnossapito tärkeää, jotta ikääntyvät ja eritavoin vammautuneet uskaltavat lähteä liikkeelle. Lausunnossa poliisin liikennevalvonta pidettiin tärkeänä (nopeudet, inva - paikkojen käyttö, neuvonta ja ohjaus) ja yleisesti poliisin näkyminen katukuvassa lisää turvallisuuden tunnetta.

Ikääntyvien liikenneohjaus ja - koulutus (Liikenneturva piti keväällä 2011) on tarpeellista eri teemoin ja ikääntyvät sekä vammaiset tulee ottaa entistä enemmän mukaan suunnitteluun ja toimintojen arviointiin (osallisuusnäkökulma).

Liikunta-, nuoriso-, kulttuuri- ja kirjastopalvelut voivat edistää liikenneturvallisuutta osallistumalla erilaisiin kampanjoihin ja tapahtumiin. Nuorisopalvelut tavoittaa nuorison eri ryhmiä laajalti ja valistaa liikennekäyttäytymisessä tilanteen mukaan (mopoilu ja autoilu). Nuorisopalveluiden päihdetyössä noudatetaan nollatoleranssia. Periaate pätee nuorisotiloilla ja muualla nuorisotyössä. Liikuntapaikat ja pysäköintialueet järjestetään mahdollisimman turvallisiksi. Kirjastolla on tiedotustehtävä. Kirjastossa voidaan järjestää erilaisia näyttelyitä tai kampanjoita

6.5 TERVEYDENHUOLTO

Nykytila

Terveydenhuollon vastaanottopalvelut järjestetään nykyisellään Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveyskuntayhtymän toimesta Peruspalvelukeskus Aavan järjestämänä toimintana. Kuntayhtymän perustehtävänä on yhteistyössä sosiaali- ja terveyspiirin kuntien kanssa huolehtia siitä, että näiden kuntien väestölle järjestetään sosiaali- ja terveyspalvelut tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti. Kuntayhtymä seuraa ja arvioi yhteistyössä sosiaali- ja terveyspiirin kuntien kanssa väestön palvelutarpeita, valmistelee palvelujen järjestämissuunnitelman sekä huolehtii palveluketjujen kehittämisestä ja koordinoinnista. Lisäksi kuntayhtymän yksiköt tuottavat sosiaali- ja terveyspalveluja kuntien väestölle sen mukaan, mitä perussopimuksessa on todettu ja mitä muita tehtäviä kunnat ovat antaneet kuntayhtymän hoidettavaksi.

Vastaanottopalvelut pyrkivät vastaamaan väestön tarpeisiin ja palveluun on panostettu lisäämällä resursseja osittain ulkoistamalla lääkäreiden vastaanottotoimintaa osittain

Orimattilan terveysasemalla. Potilasturvallisuus on osa hoidon laatua. Turvallinen hoito on vaikuttava, toteutetaan oikein ja oikeaan aikaan. Hoito ei kuitenkaan aina suju toivotulla tavalla. Usein syynä on työntekijästä riippumattomat puutteet tai häiriöt toimintatavoissa tai -järjestelmissä. Riittämätön henkilöresurssimäärä vaikuttamassa monesti hoidon saatavuuteen.

Haasteet
Potilasturvallisuuden edistäminen on keskeinen osa sosiaali- terveydenhuollon toimintayksiköiden päivittäistä laadunhallintaa, jotta asiakkaat voivat luottaa hoidon ja hoito-ympäristön turvallisuuteen. Ennaltaehkäisy on erittäin tärkeää kaikessa hoitotyötä koskettavassa toiminnassa niin neuvolatyössä kuin vanhusten hoitotyössä ja työikäisten työterveydenhuollossa.

- Huumeiden käyttäjät sekä lääkkeiden väärinkäyttäjät asiakkaina terveydenhuollossa
- Perheväkivallan uhrit terveydenhuollossa
- Mielenterveysasiakkaat, jotka on siirretty avohoitoon
- Vanhusten ongelmat kotihoidossa
- Nuoret opiskelijat ja alaikäiset päihteiden käyttäjät ja moniongelmaiset
- Nuorten perheiden ongelmat neuvolatyössä

Toimenpiteet

–	Huumeongelma koskettaa käyttäjien lisäksi aina myös hänen lähipiiriään, etenkin lapsia, jotka tarvitsevat aina hoitoa, seurantaa ja suojelua. Päihdeperheen lapsi on vaarassa joutua fyysisen ja emotionaalisen hoidon laiminlyönnin ja muun kaltoin kohtelun kohteeksi. Hänen suojelemisekseen tarvitaan terveydenhuollon ja lastensuojelun tiivistä yhteistyötä. Tämän yhteistyön lisääminen ennaltaehkäisee nuorten huumeiden käytön aloittamista. Huumeita käyttävät hedelmällisyysikäiset naiset on syytä ohjata ajoissa ehkäisyneuvontaan. Päihdehuollon ja äitiyshuollon yhteistyö parantaa raskauden ennustetta ja on taloudellisesti kannattavaa. Pitkäkestoinen korvaus- tai ylläpitohoito on tarpeen suurelle enemmistölle opioidiriippuvaisia. Hoito on tehokasta ja mahdollistaa riippuvuudesta kärsivien psykososiaalisen kuntoutuksen. Korvaushoito parantaa hoidossa pysymistä, vähentää laittomien opioidien käyttöä, rikollisuutta, hiv-riskikäyttäytymistä sekä kuolleisuutta. Orimattilassa on annettu korvaushoitoa terveysasemalla ja se tulee varmasti myös lisääntymään. Terveysasemalla asioivien asiakkaiden sekä hoitohenkilökunnan turvallisuuden lisäämiseksi on järjestetty vartiointiliikkeen vartijoiden kierrot muutamia kertoja päivässä.
–	Perheväkivallan ehkäisemiseksi on Orimattilassa käynnistetty v. 2006 yhteistyö terveydenhuollon, poliisin ja sosiaalityöntekijöiden kesken. Perheväkivaltatilanteisiin liittyvä PAKE-lomake täytetään kaikissa pahoinpitelytapauksissa. Siinä kartoitetaan pahoinpitelyn kokonaistilanne liittyen perhesuhteisiin ja lasten kohtaamaan väkivaltaan. Lomake edesauttaa yhteistyön kehittämistä. Myös uhrien kanssa keskustellaan lastensuojelusta ja he saavat kirjallista informaatiota muista auttajatahoista. Sosiaalityöntekijä ja syyttäjä käyvät läpi kaikki PAKE-lomakkeet ja ottavat niiden perusteella yhteyttä alueen lastensuojeluun. Lomakkeen täytöstä on annettu koulutusta ja tullaan kouluttamaan vielä lisää asianosaisia ammattihenkilöitä.
–	Riittävät terveydenhuollon tarjoamat mielenterveyspalvelut mahdollistavat psykiatrisen asiakkaan avohoidon. Seuranta ja oikein valittu lääkehoito ovat avohoidossa olevan asiakkaan hoidon tukipylväs. Mielenterveysongelmaisten jatkohoito pitää miettiä jokaisen hoidettavan kohdalla hyvin yksilöllisesti. Avohoidosta ei saa muodostua asiakkaiden kannalta mitään uhkaa eikä pelkoja asuin- ja elinympäristössä.
–	Kotihoidossa olevien vanhusten kotona selviytymistä tulee tukea kaikin mahdollisin keinoin. Yksinäisyyden aiheuttamat pelot ja ongelmat pitää voida ennaltaehkäistä selvittämällä vanhusten toimintakykyä ja harrastusmahdollisuuksia Orimattilassa. Riittävät kotiin tuotettavat palvelut edesauttavat vanhuksen selviytymistä omassa kodissaan. Terveydenhuollon haasteet keskittyvät lähinnä riittävän sairaanhoidon ja kontrollikäyntien järjestämiseksi vanhusväestölle. Terveyskeskuksessa pitää olla riittävästi vuodepaikkoja niitä tarvitseville vanhuksille. Kotona selviytymisen tukena pitää olla riittävästi käytettävissä olevia resursseja.

–	Opiskelijaterveydenhuollon palveluita on lisätty ja ennaltaehkäisevä työ kuuluu osana työskentelyotteeseen kaikissa asiakaskontakteissa. Vuonna 2009 voimaan tulleen valtioneuvoston asetuksen (2009/380 ja terveydenhuoltolain mukanaan tuoman päivityksen (2011/338)) mukaisesti opiskelijoille järjestetään lääkärin ja terveydenhoitajan tarkastukset. Opiskelijaterveydenhuolto on tällä hetkellä heikoissa kantimissa. Ennaltaehkäisevää työtä pitää voida lisätä ja näin estää mahdolliset erikoissairaanhoidon käynnit jatkossa. Opiskelijoiden kannalta parasta olisi, jos heille olisi suunnattu riittävät opiskelijaterveydenhuollon tarjoamat palvelut. Lääkäri, koulukuraattori ja terveydenhoitaja ovat ensiarvoisen tärkeässä asemassa, kun mietitään opiskelijoiden kohdalla ennaltaehkäisevää tiimityötä ja sen tuottamia tuloksia. Terveydenhuollon yhteydenotot sosiaalityöntekijöihin koskien nuorten, alaikäisten päihteiden käyttöä ovat lisääntymässä. Sosiaalihoitajan sijoittaminen poliisilaitokselle on ollut hyvä toimenpide. Yhteistyö on nyt verkostoitunut poliisin ja sosiaalityöntekijän toiminnassa ja jo saadut tulokset ovat osoituksena sen onnistumisesta. Terveydenhuollon ammattihenkilöt tietävät tarkalleen, keneen pitää ottaa yhteyttä, kun mietitään ilmoitusvelvollisuutta ongelmaisen nuoren hoitosuunnitelmassa.
–	Neuvola- ja kouluterveydenhuollossa järjestetään moniammatillisesti (lääkäri+terveydenhoitaja) toteutettuja laajoja terveystarkastuksia, joissa keskiössä on koko perheen hyvinvointi ja lapsen kasvu- ja kehityskonteksti. Lastenneuvolan laajoihin terveystarkastuksiin – lapsen ollessa 4kk:n, 18kk:n ja 4 v:n ikäinen - kutsutaan molemmat vanhemmat ja lasta odottavan perheen osalta myös isä kutsutaan mukaan äitiysneuvolan laajaan terveystarkastukseen. Ensimmäistä lasta odottaville perheille järjestetään perhevalmennusryhmiä, joiden sisältöjä on kehitetty parisuhdetta ja vanhemmuutta tukeviksi. Perheiden tuen tarpeen selvittäminen ja tarvittavan tuen järjestäminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ovat ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä ja niitä sekä verkostotyötä kehitetään edelleen.
–	Psykiatrinen sairaanhoitaja toimi neuvolapalveluihin on perustettu v.2010. Palvelun tavoitteena on mielenterveysongelmien ehkäisy, väsyneiden ja masentuneiden vanhempien tukeminen ja vanhempien ohjaaminen mahdollisissa varhaisen vuorovaikutuksen tai kasvatuksen ongelmissa. Nuorten perheiden ongelmien kartoittaminen neuvolakäyntien aikana on ennalta ehkäisevää toimintaa ja sitä pitää tehostaa. Nuoret perheet tarvitsevat tukea kaikessa jokapäiväisessä toiminnassa. Terveydenhuollon haasteena ovat tällä hetkellä riittävien neuvolakontaktien järjestäminen ja erityisasiantuntijaresurssien lisääminen erityisesti neuvola- ja terveydenhuoltosektorilla.

Terveydenhuollossa perusturvallisuuden luomiseksi Orimattilan kaupungin asukkaille tarvitaan riittävästi ammattitaitoista ja työnsä osaavaa henkilökuntaa. Myös päättäjien tulee ymmärtää ja ottaa vastaan ja hyväksyä terveydenhuollosta annettavaa palautetta, ellei toiminta palvele väestöä. Ainoastaan palautteen kautta voimme korjata epäkohtia ja kehittää terveydenhuollossa tapahtuvaa yhteistyötä.

6.6 PERUSTURVA

SOSIAALITYÖ

Sosiaalityön palvelut tuotetaan nykyisellään Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveyskuntayhtymän toimesta liikelaitos Aavan järjestämänä toimintana.

6.6.1. Lastensuojelu

Nykytilanne

Lapsiperheiden sosiaalityön vastuualue tuottaa lastensuojelun sosiaalityön, sosiaaliohjauksen ja perhetyön sekä lastenvalvojapalvelut. Lastensuojelun sosiaalityössä on Orimattilan seudulla (Orimattila, Myrskylä, Pukkila) neljä sosiaalityöntekijän ja kolme perhetyöntekijän virkaa. Lisäksi lastenvalvojan tehtäviä hoitaa yksi sosiaalityöntekijä. Lastensuojeluilmoitusten vastaanotto ja lastensuojelutarpeen selvittäminen on keskitetty koko peruspalvelukeskus Aavan alueella toimivalle alkuarviointitiimille, josta on nimetty Orimattilan seudulle yksi sosiaaliohjaaja. Myös alkuarviointitiimin sosiaalityöntekijän työpanosta on käytettävissä Orimattilan kaupungin alueella.

Lastensuojelutarpeen selvityksen tehtävänä on arvioida perheen tilannetta lapsen näkökulmasta sekä selvittää lapsen tarvetta lastensuojelun palveluille. Tavoitteena on tarjota perheille tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa joko ohjaamalla oikeiden peruspalveluiden piiriin tai järjestämällä lastensuojelulain mukaisia avohuollon tukitoimia.

Lastensuojelun perhetyön tehtävänä on tukea lastensuojelun asiakasperheiden hyvinvointia varmistamalla lapsen turvallisen kasvun ja kehityksen edellytyksiä ja tarjoamalla vanhemmille tukea ja ohjausta lapsen kanssa toimimiseen.

Lastenvalvoja vahvistaa avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten isyyden sekä vanhempien väliset, lasta koskevat elatus-, huolto-, asumis- ja tapaamissopimukset. Lastenvalvojan rooli lapsen edun turvaajana on erityisen tärkeä avio- ja avoerotilanteissa sovittaessa lapsen ja vanhemman välisen yhteydenpidon jatkumisesta.

Orimattila on yhtenä Päijät-Hämeen poliisilaitoksen jäsenkuntana mukana Vesijärven Ankkuri-toiminnassa. Vesijärven Ankkuri on Lahden poliisiasemalla toimiva moniammatillinen työryhmä, joka tekee töitä syrjäytymisvaarassa olevien nuorten kanssa. Tavoitteena on mahdollisimman varhainen puuttuminen nuorten rikoksesta epäiltyjen tilanteeseen. Lastensuojelun sosiaalityöstä on nimetty sosiaalityöntekijä yhteyshenkilöksi poliisilaitoksen suuntaan.

6.6.2. Erityispalvelut

Orimattilassa toimii päihde- ja mielenterveysasiakkaille oma tukipiste asumisyksikkö Sarastuksen yhteydessä. Asiakkailla on mahdollisuus asioida Sarastuksessa ja saada sieltä tukea arkielämän asioiden hoitoon (pyykinpesu, asiointi yms) sekä osallistua vertaisryhmätoimintaan. Itsenäisen asumisen tukemiseksi työntekijät tekevät asiakkaiden luokse myös kotikäyntejä. Työskentelyn tavoitteena on asiakkaan kuntoutuminen omatoimiseksi. Kotiin annettavat palvelut auttavat vähentämään laitospaikkojen käyttöä sekä tukevat asiakkaan kotiutumista laitoksesta.

6.6.3. Aikuissosiaalityö

Aikuisväestön työhön kuntoutumisen sekä elämänhallinnan parantamiseksi tehdään tiivistä yhteistyötä sosiaalityön sekä TE- toimiston kesken perustuen lakiin kuntouttavasta työtoiminnasta sekä toimeentulotukilakiin. Aikuissosiaalityö kohdennetaan erityisesti nuoriin, alle 25- vuotiaisiin sekä toimeentulotukea tulottomuuden perusteella saaviin henkilöihin/perheisiin. Tavoitteena on oman elämänhallinnan lisääminen sekä itsenäinen selviytyminen. Myös vammaispalvelut kuuluvat aikuissosiaalityöhön.

Orimattilan työnhakijoiden ry ylläpitämä Startti-Center työllistää niin nuoria kuin

pitkäaikaistyöttömiä tavoitteena ohjata työttömät koulutukseen tai avoimille työmarkkinoille.

Maahanmuuttajien kotouttamista sekä maahanmuuttoa koskien on laadittu Päijät-Hämeen maahanmuuttopoliittinen ohjelma vuosille 2010 – 2015, mikä korvaa aiempia kuntakohtaisia kotouttamisohjelmia. Ohjelmassa huomioitiin kaikki maahanmuuttajaryhmät riippumatta maahan muuton perusteesta tai Suomessa asumisajasta. Kotouttamisessa on lähtökohtana, että Suomessa asuvat maahanmuuttajat ovat asumiseen perustuvan sosiaaliturvan piirissä ja palvelut sekä tukitoimet järjestetään pääosin osana peruspalveluja sosiaali- ja terveydenhuollossa, työhallinnossa ja opetuksessa. Maahanmuuttoa koskevissa asioissa ohjausta, neuvoa ja asiantuntijapalvelua tarjoaa alueellinen integraatiopalvelupiste Alipi, www.alipi.fi.

Haasteet

- Lapsiperheiden kotipalvelun vähäisyys
- Nuorten avohuollon päihde- ja mielenterveyspalvelujen puutteet
- Lastensuojelusuunnitelman mukaisten perustason palveluiden kehittäminen (esim. päivähoito perheiden matalan kynnyksen joustavana palveluna)
- Koulupudokkaiden ehkäisy
- Perhetyön kehittäminen vastaamaan sekä korjaavaan että ennaltaehkäisevään tarpeeseen.
- Päihde- ja mielenterveyspalveluissa asiakkaiden aktivoinnin lisääminen päivätoimintaan sekä oman päivätoiminnan kehittäminen.
- Yksinasuvien vanhusten palveluiden kehittäminen
- Yli 500-päivää päivää työmarkkinatukea saaneiden asiakkaiden saaminen työhön, kuntoutukseen tai koulutukseen syrjäytymisen ehkäisemiseksi,
- Nuorten aktivoiminen oman elämäntilanteensa parantamiseen
- Yhteistyön sekä varhaisen puuttumisen lisääminen eri tahojen välillä ehkäisemään syrjäytymistä sekä toimeentulotuen varaan jäämistä pitkäkestoisesti
- Henkilöstön saatavuus.

Toimenpiteet

- Viranomaisten verkostoitumisen kehittäminen palvelemaan asiakkaita tehokkaammin.
- Tehostetaan asiakkaiden ohjautumista tarpeensa mukaiseen palveluun tai omatoimiseen selviytymiseen
- Asiakkuuskriteerien luominen päihde- ja mielenterveyspalveluissa
- Perhetyön menetelmien kehittäminen
- Vanhusten ryhmätoiminnan ja –päivätoiminnan kehittäminen
- Uuden tekniikan hyödyntämien vanhusten ja vammaisten palveluasumisessa.
- Sairaanhoitajien tehostettu terveystarkastusten tekeminen pitkäaikaistyöttömille
- Syrjäytymisvaarassa oleville nuorille riittävien mielenterveyspalvelujen turvaaminen
- Nuorille oma työpaja, jossa voisi opetella työelämän vaatimuksia

VANHUSTENHUOLTO

Vanhuksille annetaan koti- ja asumispalveluja sekä pyritään yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa luomaan alueellista aktivointi- ja turvaverkostoa. Orimattilalaisista on yli 75 vuotiaita lähes 9 %. Orimattilassa on kehitetty muutaman viimeisen vuoden aikana vahvasti vanhustenhuoltoa. Rakennushankkeiden myötä palvelurakennetta on saatu muutettua, laitoshoitopaikat ovat vähentyneet ja tilalle on tullut palveluasumispaikkoja. Koivikossa toimii nyt säännöllisesti vanhuksille suunnatut päivätoimintaryhmät. Palvelurakennemuutosta jatketaan edelleen tehdyn avopalveluselvityksen suuntaisesti.

Nykytilanne:

Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveysyhtymä järjestää orimattilalaisille vanhuksille koti- ja asumispalveluita. Palveluita tarjotaan entistä huonompikuntoisille vanhuksille ja ennaltaehkäisevää toimintaa ikäihmisille on niukasti tarjolla. Vanhukset ostavat itse omilla varoillaan kotipalveluita, mm. siivousta. Koti- ja asumispalveluiden tulosalue tekee yhteistyötä seurakunnan, yhdistysten ja yrittäjien kanssa vanhuspalveluiden järjestämiseksi.

Orimattilassa on tällä hetkellä yli 65-vuotiaita noin 17 %: väestöstä ja vuonna 2015 heitä arvioidaan olevan liki 21,8 %: a väestöstä. Keskivaikeaa tai vaikeaa dementiaa esiintyy tällä hetkellä noin 250 orimattilalaisella, kun vuonna 2015 sitä arvioidaan esiintyvän noin 300 henkilöllä. Suurin osa yli 75- vuotiaista ikäihmistä asuu yksin.

Haasteet:
- Vanhusten toimintakyvyn ylläpitäminen – toimintakyky on turvallisuuden lähde.
- Sosiaalisten verkostojen ylläpitäminen – yksinäisyys luo turvattomuutta
- Henkilöstön saatavuus vanhustyöhön
- Vanhuspalveluiden saatavuuden turvaaminen – palveluohjauksen onnistuminen – vanhus kokee saavansa tietoa palveluista ja apua tarvittaessa

Toimenpiteet:
- Vanhuksille suunnatun päivätoiminnan kehittäminen niin, että sen avulla pystytään vastaamaan kokonaisvaltaisesti ikääntyneet tarpeisiin.
- Kotihoidossa pyritään lisäämään välittömään asiakastyöhön käytettyä aikaa.
- Vanhustenhuollon imagon parantaminen – saadaan osaavaa henkilöstöä vanhustenhuoltoon töihin
- Palveluketjua selkeytetään – vanhusväestön on helpompi saada palveluohjausta ja hänen elämäntilanteeseen sopivia palveluita
- Työnjakoa koti- ja asumispalveluiden henkilökunnan välillä selkeytetään, muun muassa niin, että palvelutarpeen arviointia ja hyvinvointia edistäviä kotikäyntejä tekee jatkossa suppeampi henkilöstömäärä.

6.7 SEURAKUNTA

Nuorisotyö

Nykytilanne

Seurakunnan harrastekerhoissa ja iltapäiväkerhoissa käyvät Orimattilan 7 – 13-vuotiaista ne, jotka haluavat osallistua seurakunnan toimintaan. Rippikoulu tavoittaa lähes koko ikäluokan ja rippikoulun jälkeiseen isostoimintaan osallistuvat halukkaat 15 – 19-vuotiaat. Seurakunnan nuorisotyö ja koulut toimivat hyvässä yhteistyössä ja siinä seurakunta tavoittaa kaikki nuoret.

Erityisesti 5-luokkalaisille järjestettävä Sopusakki-ryhmä opettaa toisen kunnioittavaa suhtautumista. Tarvittaessa seurakunnan työntekijä järjestää eroperheiden lapsille ja nuorille tuki-ja vertaisryhmän. Valmiudet on myös syrjäytymisvaarassa olevien lasten ja nuorten tukemiseen tarvittaessa.

Kriisitilanteissa on valmiudet toimia yhteistyössä koulujen ja kaupungin nuorisotyön kanssa.

Seurakunnan nuorisotyössä on neljä työntekijää: kaksi nuorisotyönohjaajaa, yksi nuoriso -ja vapaa-ajanohjaaja ja yksi pappi, jolla on myös muuta seurakuntatyötä.

Haasteet

Joidenkin varhaisnuorten käytöksestä on pääteltävissä aikuisen puute lapsen elämässä. Se näkyy levottomuutena ja keskittymiskyvyn puutteena sekä syrjäytymisen lisääntymisenä. Tämä näkyy nuorten keskinäisinä kiusaamisina ja nujakointeina. Tällaiset nuoret ovat alttiita vanhempien nuorten manipuloinnille ja ilkivallan tekemiseen. Yhä nuorempien keskuudessa on alkoholin käyttöä. Enenevässä määrin lapset ja nuoret kokevat läheisten ihmissuhteiden verkoston hajoamisen ja luottamuspulan. Se aiheuttaa häiriökäyttäytymistä. Seurakunnan nuorille suunnattu toiminta ei välttämättä tavoita niitä nuoria, joilla todella on ongelmia ja jotka erityisesti tarvitsisivat seurakunnan tarjoamia kouluikäisille ja nuorille suunnattuja palveluja.

Toimenpiteet

Seurakunnan kerhot, leirit, retket, erilaiset ryhmät ovat ennaltaehkäisevää toimintaa. Ryhmässä toimimisen taitoja opetellaan, erityisesti 6-ja 8-luokkien leiripäivillä. Isos-ja kerhon-ohjaajakoulutus sisältää asennekasvatusta ja käytännön taitoja nuoren henkisen hyvinvoinnin luomiseksi ja vahvistamiseksi. Isosia ja kerhonohjaajia tuetaan samaistumismalleina nuoremmille. Tarvittaessa järjestetään myös ns. NUISKU-kurssi noin 15-vuotiaille.

Kohdattaessa nuorten vanhempia eri tilanteissa keskustellaan nuoriin liittyvistä asioista, ongelmista ja onnistumisista. Kiusaamiseen, tupakointiin ja päihteiden käyttöön puututaan heti ja pyritään löytämään tilanteeseen parempi ratkaisu. Seurakunta tekee yhdessä työtä kaikkien nuorten kanssa toimivien tahojen kanssa yhdessä sovituin säännöin, nuorten parhaaksi. Rippikoululaisten vanhempia pyritään tukemaan järjestämällä "Vain vanhemmille" tilaisuuksia, jossa käsitellään nuoren elämään liittyviä asioita rippikouluiässä. Annetaan vanhemmille mahdollisuus myös kahdenkeskeiseen keskusteluun seurakunnan työntekijän kanssa, jos tarve vaatii.

Vanhukset ja päihteiden käyttäjät

Nykytilanne

Vanhusten määrä lisääntyy. Yksinäisyys ja turvattomuus kasvavat tukiverkostojen heiketessä. Yhteiskunnan palveluja karsitaan ja yhä suurempi määrä vähävaraisia jää vaille tarvitsemiaan palveluja. Ihmisten fyysinen ja henkinen kunto heikkenee. Päihteiden käyttö kaikissa ikäluokissa lisääntyy. Ongelmat syvenevät ja monimutkaistuvat. Palvelujen saatavuuden ja kunnon heikkenemisen myötä syrjäytyminen nopeutuu ja syvenee.

Haasteet

- Resurssien vähäisyys
- Uusien vapaaehtoisten saatavuus ja sitoutuminen
- Tilojen puute erityisesti päihdetyössä
- Heikko sitoutuminen toimintaan
- Tukihenkilöiden vähyys
- Yksinäisyys
- Palvelujen huono saatavuus
- Ihmisarvon ja osallisuuden puuttuminen

Toimenpiteet

- Sekä vanhustyö että päihdetyö diakoniatyön painopistealueina
- Tehdään etsivää työtä eniten apua ja turvaa tarvitsevien löytymiseksi.
- Toimitaan yhteistyössä kaupungin muiden toimijoiden kanssa, mm. kotihoito, sosiaalitoimi ym. ihmisten ongelmien korjaamiseksi (taloudellinen avustaminen, kotikäynnit ym.).
- Ohjataan oikean avun piiriin.
- Tehdään kotikäyntejä.
- Henkilökohtaiset ja ryhmäkeskustelut
- Mahdollistetaan sukupolvien välinen kohtaaminen, mikä vähentää ennakkoluuloja ja pelkoja puolin ja toisin.
- Erityisesti vanhusten turvallista liikkumista edistää Lähiavun tarjoama ulkoilu-, saatto- ja asiointiapu.
- Tehdään yhteistyötä alueellisesti ja paikallisesti sosiaalitoimen ja Kriminaalihuoltolaitoksen kanssa vankilasta vapautuvien vankien sopeuttamisessatakaisin yhteiskuntaan.
- Suunnitellaan päivätoimintaa päihteidenkäyttäjille yhteistyössä useiden eri tahojen kanssa.
- Tarjotaan aamupalaa ”kadunmiehille ja –naisille” kerran viikossa.
- Kohdataan päihdeongelmalliset ja vanhukset ihmisinä, mikä vähentää turvattomuutta ja välillisesti häiriökäyttäytymistä.

6.8 PELASTUSTOIMI

Nykytilanne

Orimattilassa pelastustoimesta vastaa Päijät-Hämeen pelastuslaitos. Toiminta perustuu voimassa olevaan palvelutasopäätökseen. Pelastuslaitoksen tavoitteena on onnettomuuksien ennaltaehkäisy, pelastustoiminta ja lisävahinkojen estäminen onnettomuustilanteissa sekä varautuminen erilaisiin häiriö- ja poikkeustilanteisiin.

Haasteet

- Onnettomuuksien määrän vähentäminen ja niistä aiheutuvien vahinkojen rajoittaminen
- Ennalta arvaamattomat äkilliset onnettomuus- ja häiriötilanteet

Toimenpiteet

- Pelastuslaitoksen henkilöstön jatkuva koulutus, jonka avulla pyritään varautumaan erilaisiin onnettomuustilanteisiin.
- Turvallisuusviestintä, jolla edistetään kuntalaisten, laitosten ja yritysten valmiutta turvallisen ympäristön luomisessa.
- Valvontasuunnitelman mukainen tarkastus- ja valvontatoiminta, jolla pyritään onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn ja vahinkojen rajoittamiseen.
- Neuvonta kiinteistöjen pelastussuunnitelmien laatimisessa ja niiden tarkastaminen palotarkastuksien yhteydessä.
- Oman toimialan vaatimien suunnitelmien ja koulutuksien toteuttaminen.
- Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen hallinnoiva Erehdykset ja Unohdukset salliva asuinympäristö – hanke jatkaa toimintaansa vuoden 2013 loppuun. Toiminta laajenee Orimattilaan kevään 2013 aikana (www.phpela.fi)

6.9 POLIISI

Päijät-Hämeen Poliisilaitos aloitti toimintansa 1.1.2009. Orimattila on kuulunut em. laitoksen alueeseen perustamisesta lähtien. Päijät-Hämeen Poliisilaitos sijoitti Orimattilan poliisiasemalle miehityksen, jonka määrä on vaihdellut ja suunta on ollut supistumaan päin.
Poliisipalvelut on kuitenkin koko ajan turvattu ainakin kohtuullisella tasolla.

Orimattilassa ei ole mitään yksittäistä turvallisuussuunnitellun piiriin kuuluvaa poliisin toimialaan liittyvää ongelmaa. Tämä kertoo osaltaan hyvästä ja toimivasta viranomaisten ja muiden sidosryhmien yhteistyöstä, jolla ongelmiin on puututtu heti alkuvaiheessa. Olemassa oleva ja toimiva turvallisuussuunnitteluorganisaatio mahdollistaa pikaisen puuttumisen kun ongelmat ovat vasta vähäisen huolen asteella.

Poliisin osallistuminen turvallisuussuunnitteluun on nähty osaksi lähipoliisitoimintaa. Vaikka poliisilaitoksessa on nimetty kaksi poliisia Orimattilan lähipoliiseiksi, kuuluu lähipoliisityö kaikille poliiseille.

Lähipoliisitoiminta on poliisin perustehtävän hoitamista kansalaisläheisesti, laadukkaasti ja tehokkaasti. Sen tavoite on tuottaa turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta, vähentää ja ehkäistä rikollisuutta ja järjestyshäiriöitä. Siten voidaan säilyttää poliisin toiminnasta muodostuva mielikuva myönteisenä ja poliisiin kohdistuva luottamus korkealla tasolla.
Väkivallan vastaiset toimet ja erityisesti perheväkivalta on poliisin huomion kohteena. Väkivaltarikosten esiintyvyys ei väestöön suhteutettuna ole poikkeava verrattuna muihin poliisilaitoksen alueen kuntiin.

Häiriökäyttäytymisen ja rikollisuuden ilmeneminen liittyy usein ikäluokkien vaihtumiseen. Välillä syntyy ryhmäilmiöitä, joissa nuorison kokoontuminen, ajoneuvojen käyttäminen, alkoholi-/ huumekokeilut saa oman ryhmän keskuudessa yleistä hyväksyntää. Jokainen ikäluokka on kasvatettava rikoksiin ja häiriöihin viittaavasta käyttäytymisestä pois.
Kun häiriökäyttäytymiseen puututaan heti, niin se jää lyhytaikaiseksi ongelmaksi.

Kehittämiskohteet ja toimenpiteet

1. Monien turvallisuustyössä toimivien viranomaisten organisaatioissa tapahtuu muutoksia. Kaupungin alueella toiminta kohtaa kansalaisen eikä heitä kiinnosta hallinnon rakenteet vaan niiden tuottaman palvelun saavutettavuus ja laatu. Organisaatiomuutoksista huolimatta on varmistettava, että turvallisuussuunnittelussa ovat mukana kaikki toimijat.

2. Poliisi ja Orimattilan sosiaalitoimi tekevät yhteistyötä. Syrjäytymisen ehkäisy, varhainen puuttuminen ja akuutteihin sosiaalisiin ongelmiin reagoiminen ovat keskeisiä teemoja poliisin ja sosiaalityön yhteistyössä.

3. Poliisilaitoksen toimialueen laajettua kunnan on valvottava, että poliisipalvelujen tarjonta ja laatu vastaavat kysyntää ja tarvetta. Erilaisissa kansalaisten kohtaamisissa kertyy tietoa paikallisista ongelmista, huolenaiheista ja palveluodotuksista.

Poliisilaitoksen on varmistettava, että tieto saadaan systemaattisesti hyödynnettyä ja analyysitoiminnassa yhdistettyä poliisin muista tietolähteistä kertyvään tietoon, että toimenpiteet voidaan kohdistaa oikein.

4. Poliisin vierailut kouluissa ja päiväkodeissa ovat tärkeä osa ennalta estävää toimintaa. Poliisin käynnit tulee olla suunniteltuja tiettyihin ikäluokkiin kohdistuvia ja teemoihin liittyviä. Mopokauden avaus ja eri ajoneuvoryhmien valistus ja valvonta ovat omiaan luomaan turvallisuutta varsinkin keskeisimmissä osissa kaupunkia.

Toiminnan tulee olla johdettua ja suunniteltua.

5. Poliisi hoitaa Orimattilassakin perheväkivaltatilanteita toistuvasti. Poliisin tietoon jää tulematta vastaavia tapauksia moninkertainen määrä. Perheväkivaltaa ilmenee eri viranomaisten toiminnan yhteydessä, mutta se jää muiden tehtävien ja mahdollisesti toimintamallien puuttumisen vuoksi usein saattamatta jatkotoimien kohteeksi.

Perheväkivaltaa käsittelevää koulutusta on yhteistyössä toimijoiden kesken jatkettava ja luotava viranomaisrajat ylittävät toimintamallit väkivallan torjumiseksi

6. Hämeen Poliisilaitos aloittaa toimintansa 1.1.2014. Päijät-Hämeen Poliisilaitos ja Kanta-Hämeen Poliisilaitos yhdistetään. Orimattilan kaupunki tulee kuulumaan tulevaisuudessa Hämeen Poliisilaitokseen. Poliisi hallintorakenteen muutos ei tule aiheuttamaan välittömiä muutoksia Orimattilan poliisipalvelujen saatavuudessa. Poliisiasema säilyy miehitettynä. Poliisin palvelujen saatavuus on turvattava tulevaisuudessakin Orimattilassa valvonnan-, tutkinnan- ja lupahallinnon sektoreilla.
Orimattilassa poliisilla on käytössään ajanmukaiset toimitilat, joista voidaan pitää käytössä se osa, jonka toimintojen laajuus tulee tarvitsemaan. Poliisiasema on keskeisellä paikalla liikenteellisesti hyvin saavutettavissa.
Kansalaisten turvallisuuden tunteeseen vaikuttaa olennaisesti poliisin näkyvyys ja palvelujen saatavuus yleensä ja hälytystapauksissa erityisesti.

Poliisipartion ympärivuorokautinen läsnäolo Orimattilan alueella on kehittämiskohde. Orimattilan poliisiasemalle sijoitetut 7 poliisia eivät pysty turvaamaan laajapinta-alaisen kaupungin turvallisuushaasteita.

6.10 TURVALLISUUSSUUNNITELMA KAUPAN ALALTA

Riskikohdat

Kaupan alan suurimpia turvallisuusriskejä ovat varkaudet ja ilkivalta.

Päivittäistavarakauppojen tulee kiinnittää enemmän huomiota alaikäisille päihdyttäviä aineita ostavien aikuisten toimiin. Ulkoalueiden turvallisuudessa tulee huomioida erityisesti poliisin näkyvyys, kun ajatellaan nuorisoryhmien kokoontumista tiettyihin paikkoihin iltaisin keskeisenä uhkatekijänä. Myös pelastautuminen tulipalosta ja muista uhkaavista tilanteista tulee selvittää.

Haasteet
1. Varkaudet
2. Ilkivalta
3.Tulipalot ja uhkatilanteet
4. Ulkoalueiden turvallisuus
5. Alaikäisille ostavat henkilöt

Toimenpiteet
1. Varkauksien ennalta ehkäisyyn ei ole muuta konstia kuin vartiointi ja valvonta. Paikallisen poliisin näkyvyys on erittäin tärkeä. Se luo turvallisuutta myös henkilökunnalle.

2. Ilkivaltaa kauppaliikkeitä kohtaan ei varmasti koskaan saada pois kitkettyä. Ilkivalta vähenee poliisien näkyvyyden ja vartiointipalvelujen käytön avulla. Yksi keino pimeän aikaan on myös valaistus ja valvontakamerat.

3. Tulipaloissa ja uhkaavissa tilanteissa asiakkaiden turvallisuudesta huolehtiminen ovat haasteellisia tehtäviä. Isommissa marketeissa on omat turvallisuussuunnitelmansa. Turvallisuusasioista tulee järjestää eri viranomaisten kanssa koulutustilaisuuksia.

4. Kauppojen ulkoalueilla tulee olla mahdollisimman hyvä poliisien näkyvyys sekä hyvä valaistus. Riittävien nuorisotilojen saanti sekä nuorisotyöntekijöiden palkkaaminen auttaisivat osaltaan ongelman pienenemiseen.

5. Alaikäisille lapsille päihdeaineita ostavat aikuiset on saatava ymmärtämään vastuunsa. Kauppojen henkilökunnan tulee omalta osaltaan seurata ja valvoa asiaa aktiivisesti sekä tarvittaessa raportoida siitä eteenpäin.

6.11 JÄRJESTÖT

Orimattilassa toimii Orimattilan ja Artjärven kuntaliitoksen myötä noin 185 erilaista järjestöä. Ne edustavat liikuntaa ja urheilua, nuorisotyötä, erilaista harrastustoimintaa, koulutusta, itsensä kehittämistä, kulttuuria, yhteiskunnallista toimintaa, maanpuolustustyötä jne.

Järjestöt toimivat pääsääntöisesti vapaaehtoistyövoiman turvin. Järjestöillä on suuri merkitys asukkaiden hyvinvoinnille. Ne tarjoavat aktivoivaa toimintaa kaiken ikäisille. Kuntalaisten ohjaaminen järjestötoiminnan piiriin ehkäisee usein syrjäytymistä. Vastaavasti ikäihmisille järjestötoiminta luo turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Turvallisuussuunnitelmaan laativien tahojen tulee jatkossakin ottaa huomioon järjestöjen toiminta, ja kehittää yhteistyötä turvallisuussuunnitelmaa toteutettaessa.

Omalla tavallaan järjestöjen mahdollisuus vaikuttaa turvallisuustyöhön on kuntaliitoksen ansiosta lisääntynyt. Kun järjestöjen määrä on kasvanut ja resurssit monipuolistuneet antaa se samalla laajemmat eväät Orimattilan turvallisuustyöhön.

6.12 KYLÄT

Orimattilan kaksitoista kylää ovat hyvin erilaisia keskenään. Osassa on teollisuutta ja suuressa osassa on maatalous vielä näkyvin elinkeino. Tästä syystä turvallisuudessa ja sen suunnittelussa on erilaisia painoarvoja. Kylissä on kyläjohtokunnat (Niinikoskella kyläyhdistys) joiden toiminta on lähialuekeskeistä.

Kyläsuunnitelma, jossa perehdytään oman alueen tämän hetken tilaan sekä luodaan suuntaviivoja tulevaisuuteen, tulee sisältää myös turvallisuusasioita.

Kylissä toimivat koulut ja teollisuus sekä muut kohteet, joissa on lakisääteinen velvollisuus laatia turvallisuus- ja pelastussuunnitelmat on jätettävä tämän kohdan ulkopuolelle. Kylien turvallisuussuunnittelussa tuleekin huomioida asukkaiden sekä ympäristön tarpeet. Tämän toteuttamiseksi voidaan sopia esimerkiksi erilaisten koulutusten ja katselmusten järjestämisestä yhteistyössä eri viranomaistahojen kanssa.

Kylien turvallisuussuunnitelmat, joita kylät ovat tehneet, löytyvät kaupungin internet – sivuilta

7. SEURANTA JA PÄIVITTÄMINEN

Turvallisuussuunnitelma päivitetään valtuustokausittain. Työryhmän tehtävänä on:

- laatia ja päivittää turvallisuussuunnitelma valtuustokausittain
- seurata kaupungin turvallisuustilannetta ja sen toteutumista sekä tehdä sitä koskevia esityksiä
- tarvittaessa laatia turvallisuussuunnitelman toteuttamiseen liittyviä seurantakyselyjä
- pyrkiä lisäämään asukkaiden ja yritysten omaehtoista turvallisuustoimintaa

8. TIEDOTTAMINEN

Turvallisuussuunnitelmasta päättää kaupunginhallitus. Turvallisuussuunnitelmasta tiedotetaan kaupunginvaltuustolle, yrityksille ja kaupunkilaisille.

Turvallisuussuunnitelma löytyy kaupungin internet – sivuilta. Turvallisuusasioista voi antaa palautetta myös kaupungin internet - sivuilla

Linkit/Henkilöturvallisuus ja vaaratilanteiden ehkäiseminen.